БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 236 (11222)
1966 оной октябриин 6,
четверг

сэн 2 мүнгэн

АВТОКЛУБ—СОЕЛОЙ ШЭНЭ ГУЛАМТА

...хадэ Буряад ороной олон...гуудай таряашад, механизаторнууд һайн таряа ургуу... хуряажа дүүргэжэ байна. ...нгээ ашаар республикын ...ажахынууд гүрэндэ таряа ...а түсэб-захилаа саг бол... дүүргэжэ шадаа.

...бүгэдэн хадаа Буряад оро... таряашадай ехэ илалта, та... жэлэй түрүүшын жэлэй түсэ... дүргэхын түлөө тэмсэлдэ ...н туйлалта мүн болоно.

...оһо тараанай түлөө энэ на... «добтолгодо» соёлой хүдэл...шэд өөһэдынгөө зэбсэгээр ...э ороһон байна. Энэ та...дын аймагай соёлшодой ...эрэг хүнэй анхарал тата... Филиппов (аймагай соё...шагые даагша), Н. Ахмаду...Тоориин соёлой байшангай ...р), эндэхи олон соёлшод сог ...аар, үүсхэл эдэбхитэйгээр ...эг юм. Ямар нэгэн ажахын ... хүдэлмэринүүдэй үедэ ...харайлгалдаад, һархага..., эндэхи соёлшодой бүхы ... залиршадаггүй, харин ...юйгоор, түсэбэй ёһоор ...дадаг гэжэ онсо тэмдэглэ...Жэшээнь, ургаса хуряалгын ...үргэлжэ автоклубууд по...станuудаар ябахаһаа гадна, ... графигай ёһоор малай ... отарануудаар ябалсадаг ...й.

...хуряалгын үедэ зэдын... агитбригада эмхидхэжэ, та... механизаторнуудые хан... байна. Энээндэнь городой ...ленна предприятинууд, ...рми институдай, культур...элэй училищиин студент...туһа хүргэһэн байгаа. Эдэ ...шууд таряашад, механиза..., үбһэшэд, малшадай дун...лдөө хэдэг, наада концерт ... харуулан ойлгуулха ...дые түхеэрэлсэдэг байба. ...эй дүрбэн сагта—хабартаа, ...аа, үбэлдөө, зундаа хүдөө...малшадай олонхиие нүүдэл ...хангана. Юуб гэхэдэ, хүдөө ...удай олонхи ажалшад по...станууд, фермэ, гүүртэнүү... отарануудаар һуудаг байна. ...дэ гадна колхоз, совхозуу...отделенинүүдээр, участогуу...багахан һуурин газарнуу...һуугаашад бии ха юм. Эдэ ...эй культурна эрилтэ хан...эрэг ехэнхидээ соёлой нүү...хи зургаануудһаа дулдыда...гу. Энэ тон шухала асуудал. ...эй, илангаяа баганууд һуу...газарнуудаар ажаһуугшадай ... хангаха асуудал хадаа со...а удха шанартай. Ажабай...энэ эрилтэ хангаха зорил...түлэй жэлнүүдтэ автоклу...түсгаар түхеэрэлгэтэй авто... бии болонхой. Мүнөө аймаг ... иимэ хоёр-гурбан авто...д бии.

...дэй нүүдэл энэ эмхи зургаан ...һайха ёһотойб гэһэн асуудал ...т байна, саашадаашье гара...һанинь лабтай. Юундэб ... энэ һаяхан бии болоһон ... Мүнөө түрүүшын дүршэл ...болжо байһан үетэй. Улаан-Үдэ городто үнгэргэгдэһэн Зүүн Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй область, хизаарнуудай, автономито республиканuудай автоклубуудые даагшанарай семинар дээрэ энэ асуудалаар ехэ хөөрэлдөөн болоһон, дүршэл шадабари тухайдаа һанамжаяа хэлсэһэн байна. Энээндэ ямар нэгэн тогтоогдомол гурим дүрим гэжэ үгы, харин автоклубуудай хүдэлмэри ээдһээ болодог байна. Ондоогоор хэлэхэдэ, эдэ эмхи зургаанууд бэеэ оложо, түхэлшэжэ, онол аргаяа бэдэржэ байһан —иимэ байна. Энэ ушарта зэдынхидэй, илангаяа Тоориин Соёлой байшангай дэргэдэхи автоклубай хүдэлмэри һайшаалтай, хүсэ нүлөө ехэтэй, хүн зондо һайшаагдадаг. Соёл сургалайнгаа хүдэлмэридэ техническэ хэрэгсэлнүүдые (магнитофон, үнгэтэ газетэ, фотоаппарат болон бусадые) үргэнөөр хэрэглэдэг гуримтай. Мүнөө үедэ техническэ хэрэгсэлгүй соёлшон хадаа буугүй сэрэгшэдэ адли юм гээд нүхэр Ахмадулин хэлэдэг юм. Тиин гон юрын лэ магнитофон эдэнэрэй гарта айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэг, пропагандын хүсэтэ зэбсэг боложо үгэдэг байна. Гадна эдэнэр автоклубай агитбригаданuудайнгаа репертуар тухай ходо бодомжолжо, тэрэниие шэнэлхэ гэжэ оролдодог юм. Тиигэхэдээ өөһэдөө ехэ үүсхэл эдэбхи гаргадаг, нютагайнгаа ажабайдалһаа бүхы программаяа зохёодог гуримтай. Жэшээнь, муугаар хүдэлдэг хүдөөгэйнгөө клубай хүдэлмэри таһа шүүмжэлдэг, шорон хурса үгөөрөө хайрадаг байна. Эдэ бүгэдэнь ехэ хүсэ нүлөөтэй байдаг. Мүнөө шэнэ программатайгаар малшад, таряашадай дундуур ябаха юм. Мүнөө зэдынхид хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэртэ бэлдэжэ байна.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, автоклубуудай хүдэлмэриие удха гүн гүнзэгы, һонирхолтой болгохо гээшэ тэндэ хүдэлдэг хүнүүдһээ болохо гэжэ гэршэлнэ. Тиин автоклубууд хаа хаанагүй иимээр хүдэлнэ гэхын аргагүй. Олон газарта автоклубуудай машинанууд элдэбын шалтагаанаар зогсожо байдаг, зарим ушарта ондоо хэрэгтэ хабаадуулагдадаг, энэ тэрэ ашаашье шэрэхэ ябадал тохёолдодог. Ургаса хуряалгын халуун хаһада Хяагтада, Яруунада автоклубуудынь зогсожо байгаа. Ондоо тээгүүршье иимэ ушар тохёолдодог байна.

Энэ жэлэй эсэсээр, ерэхэ жэлэй эхеэр хүдөөгэй уран һайханай самодеятельностиин аймагуудай, республиканска, һүүлээрнь зонодохи харалган болохоёо байна. Энээндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри улам шамдуулха, далайса ехэтэй, удха һайнтай болгохо, гүйсэдхэхэ шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ мэтээр ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй. Энэ харалганда автоклубуудшье хүдэлмэреэ харуулха, ёһото һуурияа эзэлхэ байһаниинь лабтай. Эдэнэр хадаа хүдөөгэй ажалшадай байдал һуудалай тон шухала хубинь боложо байһан соёлой эмхи зургаан мүн.

...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР С. А. БУТУЗОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Партийна, ажахын органуудта олон жэл, һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө, 60 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, Улаан-Үдын авиационно заводой директорэй орлогшо нүхэр **Бутузов** Сергей Александровичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. РАДНАЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1966 оной октябриин 5.

ХҮДӨӨГЭЙХИДЭЙ ҺАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ТАБАН ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

НОЕХОН. (Телефоноор абтаба). Манай колхозойхид хүдөөгэй ажалшадай һайндэрэй хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ шармайн оролсожо, октябриин 4-нэй үдэр 40,4 мянган центнер таряа Эхэ оронойнгоо амбаарта оруулаад, жэлэй табан түсэб дүүргэбэ.

Мүнөө колхоз гүрэндэ таряа түсэбһөө гадуур худалдажа үргэлжэлһөөр. Үдэр бүри хэдэн зуун центнер алтан шара шэниисэ баржада ашажа, Сэлэнгэ мүрэнөөр ябуулнабди. Хүдөөгэйхидэй һайндэр болотор хамта 50 мянган центнер (тэрэ тоодо урданъ уриһаар абаһан 8600 центнер орооһотоёо) таряа гүрэндөө худалдаха зорилготойбди.

Мүн таряа хуряалгашье дүүрэхэ дүтэлбэ. Бүхы 7035 гектар ургасаяа октябриин 7 болотор сүм хуряажа дүүргэхэбди. Эдэ үдэрнүүдтэ һүүлшын гектар таряан хуряагдажа байна. Комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Алексей Гомбоев түрүүлжэ, гансаараа 454 гектар хуряагаад, 8200 центнер орооһо сохёо. Мүн Гомбожап Рабданов «ЖВН-6» жаткатай комбайнаар хамта 900 гаран га ургаса хадаһан байна.

Д. ЦЫДЫПОВ,
Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
В. НИКОЛАЕВ, колхозой парткомой секретарь.

ТЕХНИКЭ БҮТЭЭСЭТЭЙ, МЕХАНИЗАТОРНУУД ОРОЛДОСОТОЙ

ТҮНХЭН. (телефоноор абтаба). Манай «Сибиряк» колхоздо орооһо таряан муугаар ургаа гэхын аргагүй. Зарим участогуудһаа гектарай 15—16 центнер ургаса хуряагдана. Теэд энэ намартаа бороо хуратай байжа, тараанай ургаса оройтожо эдеэшэнтээ. Энэ ушарһаа хуряалгын хүдэлмэри нёдондонойхиһоо удааржа байна.

Тиигэбэшье артелиимнай гэшүүд техникэ зэмсэгээ бүтээсэтэйгээр ашаглажа, таряа хуряалгые эмхитэйгээр үнгэргэхые оролдоно. Мүнөө үедэ гурба мянга гаран гектарта хуряалга хэгдэнхэй. Ойрын үдэрнүүдтэ шэниисэмнай хуряагдажа дүүрэхэнь.

Колхоздомнай 20 гаран комбайн ажаллажа байгша. Комбайнернуудаймнай олонхинь дүй дүршэлтэй. Тиимэһээ агрегадууд бүтээсэтэйгээр ашаглагдана. Зарим комбайнернууд үдэрэйнгөө нормые 1,5—2 дахин үлүүлэн дүүргэдэг. Хайшан гээд иимэ амжалта туйлагданаб? Комбайнернууд полевой станууд дээгүүрээ хододоо байжа ажаллаад, үглөөгүүрынь бүри эртэ машинаяа техническэ харууһа хээд, таряаландаа гарадаг, орой болотор хүдэлдэг юм. Һүүлэй үедэ бороо хурагүй, сэлмэг үдэрнүүд тогтожо, һүниндөө ажаллажа байна. Тэрэнэй хажуугаар таряа зөөлгэ һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Энээнһээ боложо, агрегадууд заахашье һаатанагүй. Урдань автомашинанууд үсөөдэжэ, комбайнуудые поли дээрэ зогсоохо ушар гарадаг байгаа. Мүнөө жэлдэ тиимэ байдал үзэгдөөгүй.

Намарай хүдэлмэриие поточно аргаар үнгэргэхэ гэһэн Мухар-Шэбэрэй таряашадай үүсхэлые колхозниигууднай үргэнөөр дэмжэжэ, хуряалгын бүхы хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулна. Тоогууд дээрэхи ажал хоёр халаан болгогдожо, үдэр һүнигүй ябуулагдана.

Комбайнһаа тодожо абтаһан таряан тэрэ үдэртөө ехэнхиинь сэбэрлэгдэжэ байдаг. Тиигэжэ манай колхоз гүрэндөө 16,7 мянган центнер таряа худалдаад, түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Һаяын үдэрнүүдтэ үшөө 1,5 мянган центнер таряа түсэбһөө гадуур худалдахабди. Энээнэй хажуугаар ерэхэ жэлэй тарилгада үрэһэ хүрэнгэеэ хаажа захаланхайбди.

Хуряалгын хүдэлмэри эхилһэн сагһаа хойшо һолоомон сүглуулагдажа байдаг. Энэ хүдэлмэридэ оньһожоруулагдаһан звено эмхидхэһэн, тэрэниие механизатор Николай Попов хүтэлбэрилнэ. Ниитын малда тэжээл элбэгээр бэлдэжэ абахын тулада полинууд дээрэхи һолоомоёо тэндэнь һүрилэнгүйгөөр, малай байранууд дээгүүр соможо захалаабди. Ерэхэ үбэл һолоомо гидролизно аргаар буйлуулагдажа, һаамхай үнеэдтэ, шахан таргалуулагдаха малда үгтэжэ байха юм.

Тиихэдэ колхоздомнай хэдэн мянгаад гектарта намарай паар хахалагдадаг. Мүнөө 1800 гектар хахалагдаа. Үдэр бүри 10—12 трактор газар хахалалгада гарана. Дулаан ута намарай болоо хада, үшөө нилээд ехэ газараа хахалжа, ерэхэ жэлэй тарилгада бэлдэхэ байнабди. Зүгөөр намарай паар манай нютагта аша ехэтэй. Тиимэ газарые һайнаар элдүүрилээд, тарилга хэхэдэмнай, ургасань хабар хахалагдажа абтаһан газарайхиһаа хэзээдэшье үлүү байдаг. Иимэл байһандань намарай паар хахалалгада ехэ анхарагдана.

Артелиимнай таряашад хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэрые угтуулан, орооһо таряа хуряалгаяа дүүргэхэ гэһэн харюусалгатай зорилго урдаа табинхай.

Л. МАКСИМОВ,
Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ.

Эрхим хонишон! Иигэжэ зэдынхид Николай Гомбоевые магтадаг. Нёдондо аймаг дотороо шалгаржа, «ИЖ» мотоциклаар шагнагдаа һэн. Мүнөө жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 104 хурьга түлжүүлбэ. Энэ хонишон Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагданхай. Зураг дээрэ: «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон Н. Гомбоев өөрынгөө «Волга» автомашинада.

Т. ГАРМАЕВАЙ фото.

Республикын колхоз, совхозуудта таряа хуряалга, гүрэндэ таряа худалдалга, намарай паар хахалалгын түсэбэй дүүргэлтэ тухай

1966 оной октябриин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймагууд	Таряанай бухыдөө хадагдаһаниинь	Тэрэнһээ хуряагдажа абтаһаниинь	Таряа гүрэндэ худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ	Намарай паар хахалга
Бэшүүрэй	94	99	119	50
Мухар-Шэбэрэй	93	98	156	65
Зэдын	90	94	261	47
Хяагтын	87	89	143	44
Загарайн	87	97	103	32
Захааминай	87	93	5	90
Баргажанай	84	96	153	30
Сэлэнгын	82	86	252	32
Прибайкалиин	81	90	121	83
Улаан-Үдын	79	96	122	70
Хориин	77	99	7	26
Яруунын	75	97	—	21
Кабанскын	73	74	287	54
Түнхэнэй	61	97	114	59
Хойто Байгалай	57	70	—	—
Баунтын	27	84	—	—

АМЖАЛТЫН АЛХАМУУД

Хяагтын «Родина» колхоз таряа хуряалгые болзорһоо хоёр үдэр урид дүүргэжэ, һайндэрөө ехэ амжалтатайгаар угтаба. Тус ажахы гүрэндөө 24000 центнер таряа худалдаа. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 10000 центнерээр дээшэ болоно. Тэрэшэлэн хартаабхын ургаса хуряалгые сентябриин 18-да дүүргэжэ, 18000 центнерэй орондо 21000-е тушааба.

Колхозой механизаторнууд 2400 гектар намарай паар хахалха, 3000 гектарай һолоомо сомохо гэһэн уялгатай байһан. Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, абаһан уялгаяа дүүргэв.

«Родина» колхоз сентябриин 30-да үрэһэеэ хүсэд хаагаад, тэрэнэйнгээ 6000 центнерые тарилга хэхэ шанартань хүргөө.

Колхозой малшад тараан ажалайнгаа хүдэлмэрилэгшэдһөө дутуугүйгөөр ажаллаа. Октябриин 9 хүрэтэр гурбан кварталайнгаа түсэбһөө гадуур 900 центнер һү худалдаха байгаад, сентябриин 30-да 850 центнер худалдаба. Мяха худалдалгааршье гүрэнэй захил дүүргэгдээ.

Комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Иван Егорович Емельянов шалгарһан байна. Хуряалгын хүдэлмэриин үедэ тэрэ 855 гектарай таряа хуряажа, аймаг соогоо эрхимлэбэ.

А. СУРМАЧ.

ДАХИН ШАЛГАРБА

ЗАГАРАЙ. Акулина Федоровна Мильгунова олон жэлэй туршада хартаабхын баян ургаса абажа байдаг. Энэ оролдосотой эхэнэр гансахан Онохойнгоо совхоздо бэшэ, харин республика дотороо мэдээжэ болонхой.

Нүхэр Мильгуновагай даадаг звено мүнөө жэл бүхы участок дээрэһээ дунда зэргээр гектарай 90 центнер, зарим участогһаа (21 га) 110 центнер хартаабха хуряаба. Звеногойхид ургасаяа хуряажа дүүргээд, 900 центнер гүрэндөө худалдаа, 350 центнер хартаабха гахайн фермэдэ тэжээл болгохые тушаагаа. Тиигээд үрэһэ хүрэнгэеэ хаажа дүүргэнхэй. Энээндэ 5 мянган эрхим шанарай хартаабха суглуулагдажа хадагалагдаа.

Звеногойхид хартаабхаяа тусхай комбайнаар, мүн хартаабха малтадаг 3 машинаар хуряажа абаба. Энэ хүдэлмэридэ Улаан-Үдын культпросвет училищиин студентнүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, тус звеногой 90 шахуу гектар газарай ургасые хуряалсаһан байха юм.

Нүхэр Мильгуновагай хүтэлдэг звено мүнөө намар баһал һайн ургаса абажа, аймаг дотороо дахин шалгарба.

З. ТЭЛИН.

Арга боломжоёо хэрэглэн

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат хоёр кварталай туршада Үнгэтэ металлургиин министерствын дамжуулгын Улаан туг барижа ябана. Мүн 3-дахи квартал соо һайнаар ажаллажа гараа.

Комбинадай коллектив туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амардаггүй, урдаа шэнэ зорилго табидаг. Һая эндэ хүдэлмэришэдэй конференци үнгэргэгдөө. Комбинадай хүдэлмэришэд Агууехэ Октябриин 50 жэлэй хүндэлэлдэ зорюулһан социалис уялга конференци дээрэ баталан абаба.

Цехүүд, участогуудай хүдэлмэри һайжаруулан, арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэн, түсэбһөө гадуур ехэ продукци бүтээхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрын үнэ сэн хямдаруулха гэжэ тэдэнэр хараалаа.

Абаһан уялгаяа дүүргэхэ арга эндэ бии. Руда малтан абаха, молибденэй, вольфрамай концентрат үйлэдбэрилхэ түсэб һара бүхэндэ үлүүлэн дүүргэгдэжэ байна.

...ПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

...РДЭМ БОЛОН ТЕХНИКЫН, ЛИТЕРАТУРА БА ИСКУССТВЫН ТАЛААР ...ОЛГОГДОДОГ ЛЕНИНСКЭ, СССР-эй ГҮРЭНЭЙ ШАНГУУД ТУХАЙ

...ПСС-эй Центральна Коми... СССР-эй Министрнүүдэй ... СССР-тэхи эрдэм, техни...ба соёлой саашанхи хүг...н дэбжэлтые урмашуулха, ...нскэ шангуудай удха ша... бүри ехэ болгохын тула, ...лэн гүрэнэй зүгһөө дэм... зэргэтэй творческо зо... бүтээлнүүдые тус тустань ...лаар, бүри үргэнөөр урма...а шухала байһые хараада ..., эрдэм болон техникын, ...ратура ба искусствын та... олгогдодог Ленинскэ, ...Р-эй Гүрэнэй шангууд ту...тогтоол гаргаба. Ленинскэ ...дые олгохоор зуурша...һан зохёол бүтээлнүүд ту... бүри ехэ эрилтэ табиха шу... байһанда тус тогтоол до...анхарал хандуулагдана. Ле...кэ шангууд хадаа эрдэм бо...техникэдэ шэнэ шэглэлнүү... бии болгоһон, тиимэ эрдэм ...най талаар дэлхэйн туйлал...удһаа үлүү гараһан онсо ...имшаг научна шэнжэлэлгэ... түлөө; СССР-эй арадай ...ыда, оборонодо ехэ нэмэл... оруулхаар, өөрынгөө хэм ...ээнэй талаар бусад оро... туйлалтануудһаа үлүү ...н техническэ тон шэнэ ...бэринүүдэй түлөө; гүрэ...ба ажахын байгуулалтын, ...стско-ленинскэ эрдэм ...й, мүнөө сагай ниитын ...йдалай тон шухала асуу...удаар хэгдэһэн онсо гай...аг шэнжэлгэнүүдэй түлөө, ...алис реализмын литерату... искусствын онсо гай... зохёолнуудай, бүхы ...зондо һайшаагдан мэдэрэгдэһэн совет уран һайханай культурын дэлхэйн удха шанарые батадхадаг архитектурын зохёол бүтээлнүүдэй түлөө олгогдожо болохо байна.

Тэрэшэлэн Ленинскэ 30 шан, тэрэ тоодо эрдэм болон техникын талаар—25, литература, искусство ба архитектурын талаар—5 шан хоёр жэл соо нэгэ дахин олгогдохо гэжэ энэ тогтоолоор тодорхойлогдоо. Тогтоһон гурим заншалай ёһоор, В. И. Ленинэй түрэһэн үдэрөөр дашарамдуулан, эдэ шангууд олгогдохо болоно. Ленинскэ шангай хэмжээн тус бүридөө 10 мянган түхэриг байхаар тогтоогдонхой. Ленинскэ шангай лауреадай диплом ба үбсүүндээ зүүхэ тэмдэг урда тээнь тогтоогдоһон түхэл хэбээрээ үлэхэ.

Эрдэм болон техникын, литература, искусство ба архитектурын талаар олгогдодог СССР-эй Гүрэнэй шангууд бол өөрынгөө ороной эрдэм ухаае хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ нэмэлтэ оруулхаар научна шэнжэлгэнүүдэй түлөө; эгээн һайн материалнууд, машинанууд ба механизмуудые бии болгохоор, арадай ажахыда нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхээр зохёол бүтээлнүүдэй түлөө; бүтээсэ ехэтэй шэнэ технологическа онол арганuудай түлөө; арадай ажахын ехэ удха шанартай үйлэдбэриин-техническэ түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлһэнэй түлөө; архитектурна ба техническэ тон һонин, гаргаша багатай барилгануудай түлөө; гүрэнэй ба ажахын байгуулалтын, марксистско-ленинскэ эрдэм ухаанай асуудалнуудаар хэгдэһэн теоретическэ гүн гүнзэгы шэнжэлэлгэнүүдэй түлөө; литература болон искусствын уран хурса, удха түгэс зохёолнуудай түлөө үгтэхэ.

СССР-эй Гүрэнэй шангууд 1967 онһоо хойшо жэл бүри Агууехэ Октябриин социалис революциин ойн үеэр олгогдодог байха. СССР-эй Гүрэнэй 60 шан, тэрэ тоодо эрдэм болон техникын талаар—50, литература, искусство ба архитектурын талаар — 10 шан олгогдохоор тогтоогдоо. Тус бүридөө 5 мянган түхэригэй хэмжээтэй байха. СССР-эй Гүрэнэй шангуудта хүртэһэн хүнүүдтэ «СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдохо, диплом ба үбсүүндээ зүүхэ тэмдэг үгтэхэ.

Ленинскэ шангуудые олгодог комитедүүд энэ тогтоолоор эрдэм болон техникын талаар Ленинскэ, Гүрэнэй шангуудые олгохо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитет; литература, искусство ба архитектурын талаар Ленинскэ, Гүрэнэй шангуудые олгохо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитет болгогдон хубилгагдаа.

Ленинскэ ба Гүрэнэй шангуудые олгохо тухай эдэ комитедүүдэй гаргаһан шиидхэбэринүүд КПСС-эй ЦК-гаар, СССР-эй Министрнүүдэй Соведээр баталагдаад, түбэй хэблэлдэ тунхаглагдаха болоно.

„Луна—11" ниидэлгынгээ программа амжалтатайгаар дүүргэбэ

ТАСС-ай мэдээсэл

Һарые тойрон ниидэхэ хоёрдохи совет хэмэл одон — «Луна-11» гэжэ автомат-станци 1966 оной августын 28-да һара шадарай замда оруулагдаа гээд мэдээсэгдээ һэн.

Энэ станци: һарые тойрон дабшаха хэмэл одоной замда иимэ станци оруулха онол арга саашадаа тодорхойлон шэнжэлхэ, һара шадарай хизаар дайдые энэнэй урда тээ совет автомат станцинуудай шэнжэлжэ эхилһыень үргэлжэлүүлхэ гол зорилгонуудтай байгаа.

«Луна-11» гэжэ автомат станци научна шэнжэлгэнүүдэйнгээ программые 1966 оной октябриин 1-дэ дүүргэв. Августын 28-һаа хойшо энэ станцитай радио холбооной 137 сеанс хэгдээ. Энэ үедэнь научна шэнжэлгын ба замбуулинай замые хэмжэлгын нилээд ехэ мэдээнүүд абтаһан байна.

Һарые тойрон дабшадаг хоёрдохи совет хэмэл одон дабшан ябаха үе соогоо һарые 277 дахин тойроо.

«Луна-11» гэжэ станцитай радио холбооной һүүлшын сеанс октябриин 1-нэй 05 час 03 минутада үнгэргэгдөө. Тиигэһэнэй һүүлээр, бортнууд дээрэхи элшэ хүсэнэй сүм гаргагдаһанһаа уламжалан, станцитай холбоон зогсоогдоо.

Абтаһан мэдээнүүдые буридхэлгэ, шэнжэлгэ хэгдэжэ үргэлжэлһөөр. «Луна-11» гэжэ совет автомат станциин хэһэн шэнжэлгэнүүдэй үрэ дүн хэблэлдэ тунхаглагдаха.

ХАНИ БАРИСАА, ХАРИЛСАА ХОЛБООГОО БЭХИЖҮҮЛГЫН АША ТУҺАДА

Н. В. Подгорнын Австрида айлшалжа ошохоёо байһан тушаа

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын Австри ошохоёо байһаниинь ороной ажабайдалдахи шухала хэрэг ушарнуудай нэгэн болоно. Австриин Республикын федеральна президент Ф. Ионас гэгшын уряалаар октябриин 10-һаа 17 хүрэтэр албанай хэрэгээр айлшалжа ошохоёо байна. Эндэ һаяхан болоһон пресс-конференци дээрэ Австриин канцлер И. Клаус иигэжэ мэдүүлээ: энэ айлшалжа ерэлгынь үедэ Н. В. Подгорнын, Австриин политическэ ажал ябуулагшадай хоорондо хэлсээнүүд хэгдэхэ гэбэ. Эдэ хэлсээнүүд Австриин хараа бодолые элирхэйлэн найруулха, совет талын хараа бодолтой танилсаха һайн арга боломжо олгохо байна гэжэ тэрэл пресс-конференци дээрэ Австриин гадаадын хэрэгүүдэй министр Л. Тончич-Зоринь тэмдэглэбэ.

Австриин «Эстеррейхише Монатсхефте» гэжэ журнал Н. В. Подгорнын айлшалжа ошохоёо байһанда зорюулагдаһан статья дотороо иигэжэ онсолон тэмдэглэнэ: энэ айлшалалгань «Гүрэнэй договор баталһан сагһаа хойшо Австри Советскэ Союз хоёрой хоорондо тогтоһон хани ёһоной харилсаан тухай гэршэлнэ». 1955 ондо баталагдаһан гүрэнэй договор нээрээшье Совет-Австриин харилсаа үргэдхэхэ, бэхижүүлхэ үндэһэ һуури бии болгоо.

СССР-эй Верховно Соведэй уряалаар Национальна Соведэй гурбадахи түрүүлэгшын толгойлһон Австриин парламентын делегаци һаяхан албанай хэрэгээр Советскэ Союзда айлшалаад бусаа. Энэ делегаци орон соогуурнай ябаһан, СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудтай уулзаһан байна. Австриин парламентаринартай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный уулзаа. Хани ёһоной хөөрэлдөөн болоо.

СССР Австри хоёрой хоорондын экономическа, соёлой харилсаан улам үргэдхэгдэнэ. 1966—1970 онуудта эд товарнуудые харилсан абалсаха тухай удаан болзортой хэлсээнэй 1965 оной июльдэ баталагдаһан ушар худалдаа наймаанай харилсаа хүгжөөхэ таатай зохид арга боломжо хангаа.

Австриин хүдэлмэришэдэй бүтээдэг продукциие Советскэ Союзда һайн мэдэхэ. Совет худалдаа наймаанай эмхинүүд, Австриин «Фест» гэжэ металлургическа нэгэдхэмэл заводууд, тэндэхи гүрэнэй мэдэлдэ оруулагдаһан ехэ ехэ предприяти хоорондоо нягта холбоо барисаатай байдаг. «Фест» заводуудай ба Советскэ Союзай хоорондын худалдаа наймаанай харилсаанай арбан жэлэй ой байгша ондо тэмдэглэгдэхэ. Эдэ заводуудай байдаг Линцгород хүдэр совет руда, нүүрһэ тээһэн ашаанай пароходууд Дунай мүрэнөөр дамжан ошодог. «Фест» заводууд өөрынгөө ээлжээндэ хабтайлгамал булад Советскэ Союзда эльгээдэг юм.

Корнейбург городтохи судна барилгын верфь совет захилнуудые дүүргэнэ. Корнейбургын судна баригшадай бүтээһэн «Дунай», «Амур» гэжэ аятай зохид теплоходуудаар аяншалга совет болон гадаадын аяншадай зүгһөө ехээр магтагдадаг. Совет гадаадын худалдаа наймаанай эмхинүүд Австрида үе-үе өөһэдынгөө выставкэнүүдые нээдэг. Мүн Австриин фирмэнүүд продукцияа Советскэ Союзда асаржа харуулдаг.

Австриин арад зон дэлхэйн соёлой дээжэ баялигта ехэхэн нэмэлтэ орууланхай: Австрида Моцартын гайхамшаг бэлиг мүндэлэн хүгжэһэн, Иоганн Штраус, композиторнууд Глюк, Гайдн, Шуберт, Брамс эндэ ажаһууһан, гайхамшаг хүгжэмүүдээ зохёоһон юм. Эдэнэй зохёолнууд хүгжэмдэ дуратай совет зоной дунда ехэ хүндэтэй. Венын, Зальцбургын, Брегенцын ба Австриин бусад городуудай концертнэ залнууд соо, оперно сценэнүүд дээрэ совет соёлой суута мастернууд наададаг.

Австриин арад зониие совет хүнүүдэй ажабайдалтай танилсуулдаг Австрийска-Совет бүлгэм хоёр ороной хоорондын харилсаае хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ габьяатай.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын Австрида айлшалжа ошолгонь Советскэ Союзай ба Австриин Республикын хоорондохи хани ёһоной харилсаае саашаданъ хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһа хүргэхэ байха.

В. ВИНОГРАДОВ, Л. ТУШАВИН,
Венэдэхи ТАСС-ай корр.

ОЧЕРК

Гайхалтай хүн

Чисаанын совхозой 2-хи отделениин тракторист, комсомолой гэшүүн Дондог Жамбалов мүнөө Хара Нарһанда намарай паар хахална. Тэрэ үдэрэйнгөө даабарие 150—200 процент дүүргэнэ.

(һүүлэй мэдээнһээ).

ХҮБҮҮН ДАГ ХАРА тоһон болошоһон хүүртигээ холо хаяба, кабина соонь айхабтар халуун, хоротой хүлһэн нюргынь хордооно, сохо руунь урдана. Нюдэнэй үзүүртэ харагдан байгша Худан голойнгоо уһанда шунгаа, һэрюусээ һаа, хүйтэн уһа гудамхижа гол ороо һаа ямар гоё һэм.

Халашаһан трактораа галда улам дүтүүр залана. Халуун амисхаал Дондогые тамалһаар. Арбаад жэлдэ нүхэсэһэн трактор хүлэгынь һүүлшынгээ, тон һүүлшынгээ шадал гаргаһан мэтэ хинганана...

— Намайе халтад лэ гэһэн газар руу юундэ намнанабта? Би хахалалгадаа байхаб! Ондоо хүн ошог,— гэжэ Дондогой орондо Бууралай ара ерэхэ ёһотой тракторист арсаа һэн.

Бригадир тэрэниие хараажашье, аргадажашье ядаба. Тиихэдэнь лэ энэ хөөрэлдөө шагнажа байһан Дондог тэсэбэгүй:

— Хамаагүй, би ошоһуулби даа!—гэжэ һайн дураа гаргаба.

Жигмид бригадираар һаяшагай ажалладаг. Гэбэшье энэ Дондогто адли ажалай бүтэхэ талые харадаг, оролдодог хүниие үсөөн үзэһэн байха.

— Дондог ошоо һаа бүтээхэ даа!—гэжэ тэрэ энэ трактористые ямаршье ажалда эльгээхэдээ найдаад үлэдэг.

Дондог мүнөө Шилсаанын үбэртэ хайр шулуу малтажа байһан аад, тэрэнээ дүүргэжэ, бригададаа һаяхан бусаа. Чисаанын совхозой 2-дохи отделениинхид тарянай тоог шэнээр барижа байһан аад, тэрэнээ хуряалгын урда дүүргэхэ гэжэ яарадаг һэн. Хайр зөөдэг машинануудые Дондог ашаалдаг байгаа. Хэдэн хоногто Шилсаанын үбэртэ амаржа байһанаа, мүнөө бригададаа ерээд, трактораа хоёр-гурбан үдэрэй заһабарилгада зогсоогоод, энэ үедөө амарха, шэнэхэн «мотороллероороо» Сагаан нуурай фермэ ошожо ерэхэ һанаатай байгаа ха юм. Сагаан нуурта нэгэ хүн тэрэниие үнинэй хүлеэдэг, уулзахые хүсэдэг. Тэрэ басаган инаг гансатаяа зунай һайхан үдэшые угтаха, хөөрэлдэхэ дуратайл байгаа ёһотой. Мүн Дондогойшье зүрхэн тэсэхэеэ болёо һэн. Теэд энээхэн бодолнуудаа юундэшьеб мартаад:

— Бууралай ара би ошоһууб!—гэжэрхибэл. Ингээд лэ ээлүүдгүй, тэсэнгүй нэгэ һанагдаагүй ажал руу өөрыгөө түлхижэрхидэг. Бригадирай урдаһаа һэнгэргүй һөөргэдэжэ байһан тэрээхэн залхуу трактористһаал гараа. Залуу, сулгам, бригадирай даабари дүүргэхэл ёһотой хүн аад, тэрэ арсаа. Иимэ яярхан хүнүүдтэ Дондог дурагүй. Мүнөө һайн дураараа Буурал ошоходонь энэ хүбүүн юун гэжэ һанагша ааб? Һанаагаа зобохо, һэшхэлээ хүдэлхые мэдэдэг хүн юм аа гү, али үгы гү?..

Хабар бүри эртүүр Бууралай арада түймэр гараһан аад, хүбшэдэ орожо, хүлэрэ болошоо. Дондогой эндэ хүрэжэ ерэхэдэ бүри холоһоо халуун амисхаал угтаа һэн. Хүн пеэшэнээ халааха гэжэ галаа ехээр согшуулдаг. Ухабаадаар удхалхадашни урдаһааш сорьёжо, бүри зайтай газарһаа дүрөөн алдадаг юм. Эгээл тиимээр энэ ойн хүрьһэндэ носошоһон гал уухилна. Нээрээшье зэбүүрхэмээр, айхаар даа. Анзаһаяа табяад, сарам хахалжа эхилхэдэнь, газар дороһоо үнэһэн, сог гаража захалаа. Иимэ ехээр газарай хүрьһэн дүрэжэ байба. Теэд энэ ган жэл дүрэншьегүй яахаб даа.

Дүтэ нааша айлшьегүй энэ хүдөө газарта Дондог арбаад хоноцобо. Үргэһэ нойргүй гал түймэртэй тэмсэхэ гээшэ бэлэн бэшэ. Үсэгэлдэр бригадир Жигмид хүнһэ, хоол асаржа үгөө һэн.

Туһалагшые ерүүлхэ гээд болохотой хүниие оложо ядааб. Өөрөө мэдэнэш. Хүн үгы,— гэжэ тэрэ хэлэбэ.— Тэсэжэ үзыш даа. Оролдохол болобош.

Теэд Жигмидэй игэжэ хэлээшьегүй һаа энэ хүлэрэ унтараахаяа Дондог өөрөө мэдэнэ. Яараагүйдэ аргагүйл. Гал Сагаа нуурай фермэдэ дүтэлжэ болохо. Сагаа нуур, Сагаа нуур...

Дондогто мүнөө дуратайхан дуугаа хангюурдаха сүлөө үгы. Тангил гансань Сагаа нуурта бшуу.

Залуу нүхэдөөрөө зугаалха, сэнгэхэ, кино наадандa ябаха дуранай байгаашье һаа, Дондог өөрынгөө эрмэлзэлэй хэлбэрһэн тээшэл ошодог ха даа яахаб. Иигэжэ айл, зоншьегүй хүдөөдэ гансаараал ажаллаха болоол гүбэ. Энэ түмэр хүлэг дээрээ дуратайхан ажалдаа ябаал һаа тэрэ уйдаха һэн гү? Үгы ааб даа. Май һарадашье Дээдэ-Хэлтэгын, Сулхариин нуга сабшалангуудта тэрэ ханааб малтажа, баһал гансаараа уһалуури хээ һэн...

АЛЖАМААР УРДАҺАН Худан голой һэбшээн Дондогой хамар өөдэ анхилһан мэтээр үзэгдэбэ. Халуун агаарта тэсэжэ ядахадаа хүбүүн иигэжэ һанаандаа уһа үзэһэн шэнги болоно ха юм. Бэрхэтэй даа, сээжэ соо игсуун, аман хатана. 1955 ондо, бүри хори хүрөөгүй эдир ябахадаа Дондог тракторта ажаллажа эхилээ һэн. Тэрэ сагһаа хойшо мүнөө болотор энэ хүлэрэ унтараагшадаа адляар зобоһоноо һананагүй. Энэ ажалһаа бүри хүнгэн, дуу дуулажа ябаад бүтээһэн ажалайнгаа түлөө тэрэ тоогүй олон грамотаар, мүнгөөр, медаляаршье шагнуулһан байха. Мүнөө Дондогой Могсохоноо ерэхэдэнь, Бууралай арада хүлэрэ унтарааһанайнь түлөө Баатарай нэрэ зэргэ олгоо һаань, тэрэ гайхахагүй янзатай. Үнэхөөрөө хүндэ ажал тудаа даа. Ехэхэн зориг, хүсэ шадал хүбүүндэ хэрэгтэй байба.

— Орхи даа, бэеэ бү зобоо! Гал уһан хоёрһоо хүсэтэй юун байхаб!

— Байха даа, байха...

— Юун бэ, хэлыш даа!

— Хүн хүсэтэй. Би хүсэтэйб.

— Болил даа, баарһан... Ахирдаад ябаһан аад лэ, юугээ хэлэнэш? Тэсэхээ болёолши даа! Болёош... Уһанда оро, унтажа амара. Энэ галшни холо ошохогүй байха. Ехэ юумэ шатаахаашье, айлгахааш болёо. Үглөө ерээд хахалаарай.

— Дэмы, дэмы... Иигэжэ намайе бү баала. Ажалда зүрхэгүй боложо ябана гэжэ һанана гүш?

— Хайрланаб даа. Энэ оролдолгыешни хэн ойлгохо юм? Ерэжэ хүн харахашьегүйл. Шамайе иимээр зобожо ябана гэжэ хүн мэдэнэшьегүйл...

— Дэмы, дэмы! Намайе диилэхэгүйш!

— Бараг, үнэн сэхэ хүн болоно гээшэ гүш? Тэрэ орондонь ерэгшэ хүбүүншни мүнөө һэрюухэндэ ажалланал даа. Бэлэн эдеэтэй, ундатай, кино харана, басагадаар хүхинэ. Харин ши иигэжэ бэеэ зобоожо ябанаш...

— Бэеэ зобооногүйб... Би хүхюу ябанаб. Хүхинэб. Шамайе диилэжэ ябаһандаа хүхинэб. Үшөө гайха... Ехээр гайха!

...Нээрээшье, Дондог гайхахаар зүдэршэнхэй юумэ Могсохон тээшэ трактораа залаба. Бууралай арада утаагүй тунгалаг. Сэнхир тэнгэриин оёоргүй сооһоо шубууд жэргэн, тиишэ ниидэнэ. Тэндэ дахяад уурхайгаа барихань, Бууралай арада ажамидарал дахяад ерэхэнь шуу.

Сагаа нуур, Сагаа нуур сагаарна,
Санахал инагайм нютаг юм даа...

Дондогой иигэжэ дуулан, полевой станаа хүрэжэ ерэхэдэ, бригадир тэрэниие угтаба.

— Нүхэ-ар, иимэ юумэн болоод байна...

— Юун болооб, Жигмид?

— Дугарай трактор эбдэрээ. Косилкань хахад үдэр миин зогсобо...

— Ехээр эбдэрээ гү?

— Үбһэнэй дүүрэтэр мухарихаа болёо хаш!

— Зай, зай... Ойлгоболби даа...

Дондог шамдуухан сайлаад, тарянай газар тээшэ гүйлгэбэ. Арбаад жэлэй саана эхин һуугша ДТ тракторайнь гэнжэ сахарнгууд хатуу харгыда нэгэ жэгдэхэнээр ханхинаба. Кабина соо Дондогшье ханхинана:

Сагаа нуур, Сагаа нуур сагаарна
Санахал инагайм нютаг юм даа...

— Һонин хүн даа!—гэжэ тогоошон эхэнэр Жигмид бригадирта хандана. Тэрэнь баяртайханаар харюусаба:

— Гайхалтай даа!..

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

Партийна хронико

ШУХАЛА АСУУДАЛДА— ГОЛ АНХАРАЛ

Үйлэдбэри эмхидхэлгые нарижуулан һайжаруулха, түсэблэлгын шэнэ гуримда орохо тушаа партийна организацинуудай хүдэлмэри тухай асуудал КПСС-эй Октябрьска райкомой пленум дээрэ һаяхан зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Энэ талаар партийна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд зарим тэды хэмжээнүүдые абана гэжэ пленум тэмдэглэбэ. Мяха консервын комбинадай, нарин сэмбын фабрикын парторганизацинууд ажалшадые үйлэдбэри эрхилхэ хэрэгтэ хабаадуулха шэнэ онол аргануудые хэрэглэдэг боложо байна. Теоретическэ, үйлэдбэриин конференцинүүд, ниитын харалга, конкурснууд, эстафетэнүүд эмхидхэгдэнэ. Завод доторой түсэблэлгэ, тоо бүридхэл һайжаруулха, ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ тушаа тодорхой хэмжээнүүд абтана.

Эдэ бүгэдын ашаар районой промышленность валовой продукци үйлэдбэрилхэ 8 һарын түсэб үлүүлжэ, 2,2 миллион түхэригэй продукци даабариһаа гадуур үгэбэ. Тиихэдэ барилгын организацинууд түсэбөө 102,7 процент дүүргэһэн байна.

Гэхэтэй хамта зарим предприятинуудаар үйлэдбэри нарижуулан һайжаруулха, түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда орохо тушаа горитой анхаралаа хандуулнагүй гэжэ пленум дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха тушаа хэмжээ ябуулгануудые партиин райкомой пленум хараалба.

МАНАЙ ХҮРШЭНЭРТЭ

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР 3000 КУБОМЕТР

Черемховско леспромхозой Ленинскэ модо бэлэдхэлэй пунктын А. Р. Филипповэй даадаг бригада хадангарайхидай уряалые хамагһаа түрүүлэн халуунаар дэмжэбэ. Бригадынхид табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые Агууехэ Октябриин һайндэртэ дүүргэхээр шиидэһэн байгаа.

Байгша оной түрүүшын хахад жэл соо тус бригада зургаа мянганай орондо юһэ мянган кубометр модо бэлэдхэжэ ашаалаа.

Модо бэлэдхэгшэд мүнөөшье һайнаар хүдэлнэ. Сентябриин 15 хоног соо тэдэнэр түсэбһөө гадуур 174 кубометр модо бэлдэбэ гэжэ **«Забайкальский рабочий»** газетэ бэшэнэ.

ЗУНАЙ БЭЛШЭЭРИ ДЭЭРЭ

«Нижнеколымский» гэжэ совхозой орошодой түрүү бригада табан жэлэй түрүүшын жэлые амжалтатайгаар эхилээ гэжэ **«Социалистическая Якутия»** газетэ бэшэнэ. Дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэд нүхэд Гарулин, Оттохом, Кеулин болон бусадай толгойлдог коллективүүд малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула мүрысөө үүсхэһэн байна. Гансахан Колымска отделенидэ һүрэгэйнь тоо зургаа мянган толгойгоор олошорһон юм. Мүнөө жэлдэ нёдондонойхиһоо һураггүй олон түл абаа.

СОВХОЗ БУХЭНДЭ—ХҮҮГЭДЭЙ СААД

РИГЭ. (ТАСС). Валкска райондо тоогооро хоридохи хүүгэдэй саад һаяхан нээгдээ. Энэнь республика доторхи колхозууд хоорондын түрүүшын саад болоно. Энээниие «Саркана Звайгзне», «Узвара» гэжэ хүдөө ажахын артельнүүд хилэ дээрээ бариба. Тус саад үхибүүдэй хоёрдохи түрэл гэрынь болохо, эндэ неделиин 6 үдэрынь байха юм.

Латвиин совхозуудшье багашуулда ехэ анхарал хандуулна. Совет гүрэнэй 50 жэлэй ой болотор бүхы совхозуудтаа бага үхибүүдэй эмхи зургаануудые бии болгохо гэжэ республикын хүдөө ажахын министерство шиидэнхэй.

АМУ-ДАРЬЯҺАА ВОЛГО ХҮРЭТЭР

КУНГРАД, Узбегэй ССР. (ТАСС). Дунда Азиһаа центр хүрэтэр татагдаха газопроводой мянгадахи километр гагнагдан табигдаа. Хүхэльбэ галай һудал татаха энэ трасса Аму-Дарьяһаа Волго хүрэтэр һунаха асари ехэ барилгын талмай болоно.

Нэгэ жэлэй үнгэрхэдэ, Дунда Азиһаа центр абаашагдаха «хүхэльбэ түлишэ» Москвагай газай һудалтай холбогдохо.

Намарай налагай сагта үхэр малай таргалха хаһа ерээ. Эгээл мүнөө үеын элдин бэлшээридэ өөхэ мяха һайса хэдэрһэн мал адууһад хүнэй нюдэ баясуулна.

Баргажанай аймагай Хурамхаанай совхозой малшад хаража байһан малайнгаа шэгнүүрые дээшэлүүлхын хойноһоо оролдоно. Пурбэ Аюшеевич, Вера Тулугоевна Цыбнковтэн үнгэрһэн зунай туршада малаа таргалуулжа шадаа.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ХЭХЭ АЖАЛАА ХАРААЛБА

Түсэбһөө гадуур хоёр миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилжэ, Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойе угтаха гэһэн социалис уялга Ленинэй ордента Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэд абаһан юм.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула хүсэ шадал гаргаха хэрэгтэй. Тиимэһээ комбинадай коллектив уялга абаһан түрүүшын үдэрһөө тэдэнээ бэелүүлхэ гэжэ оролдожо эхилээ. Энэ оролдолгонь үрэ дүнгөө харуулжа байна. Табан жэлэй түрүүшын жэлэй 9 һарын туршада нэгэ миллион 380 мянган түхэригэй мяхан, мяханай, техническэ болон ондоошье продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдөө. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, продукци үйлэдбэриiгын хэмжээн 8 процентээр ургаһан.

Үйлэдбэриин эмхидхэл һайжаруулһанай, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлһэнэй, үйлэдбэриин процесс оньһожоруулһанай ашаар ажалай бүтээсэ 3 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Комбинадай коллективэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ мал үүсэлгын заводой хүдэлмэришэд түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр 9 һарынгаа түсэб дүүргэһэн тухайгаа комбинат соогоо эгээл түрүүлэн элидхэһэн байна. Мал үүсэлгэшэд 2 мянга 300 тонно мяха түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилжэ, холодильнигта тушааба.

Техническэ фабрикадуудые бэлдэдэг цехэйхид 480 тонно хуурай белково тэжээл даабариһаа гадуур үйлэдбэрилһэн байна. Тэрэнь 4000 үлүүтэй тонныи ороонһоной хаядаһа белогоор шанаржуулхада хүрэхэ юм.

Тус цехэйхид ажалдаа ехэ бүтээсэ туйлажа шадаа. Ажалай нэгэ сүүдхын бүтээсэ абажа хараа һаа, табан жэлэй һүүлшын жэлдэ туйлаха бүтээсын хэмжээндэ хүргэгдэһэн байна. Энэнь тэдэнэй туйлаһан горитой амжалта болоно.

Октябриин хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, амжалта туйлагшадай тоо улам олоншоржо байна. Мүнөө комбинадай хүдэлмэришэдэй хоёрдохи хүн бүхэниинь халаанайнгаа нормо 6 часай туршада дүүргэдэг болоһон юм.

Г. ХАРЧЕНКО.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Ленинэй музейе һургуулиин һурагшад хаража байна.

ТАСС-ай фото.

ҮНЭН СЭХЭ ХАНИ НҮХЭСЭЛ

Совет кооператорнууд— баатарлиг Вьетнамда

Вьетнамай баатарлиг арадтай һаналаа нэгэдэлгын тэмдэг болгон, СССР-эй эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй Центральна Союз ДРВ-гэй кооператорнуудта ехэхэн эд бараа бусаалтагүйгөөр үгэхэ гэжэ шиидэбэ.

АПН-эй корреспондент Анатолий Торчинский Центросоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо Николай СУПОТНИЦКИТАЙ уулзажа, тэрэ шиидхэбэри тайлбарилхые гуйба.

Эрхэ сүлөөгэй, национальна бэеэ даанги байхын түлөө тэмсэн, хариин булимтарагшадта хатуу шанга харюу үгэжэ байгаа вьетнам патриодуудай нугаршагүй зориг бүхы дэлхэйн хүн зоной һайшаалда хүртэнэ. Совет арад вьетнам аха дүүнэрэйнгээ баатарлиг тэмсэлые үндэрөөр сэгнэнэ. Яахадааб гэхэдэ, манай арад гитлеровскэ зэрлиг аашые, дайнай үедэ хүн зоной үзэһэн зоболон гасалангые мартаагүй. Эгээл тиимэһээ Вьетнамай зоболон гашуудалые совет хүнүүд зүрхэ сэдьхэлээрээ мэдэрнэ.

Американ авиациин харата муухай доботолго ДРВ-гэй арадай ажахые ехээр хохидоогоо. США-гай агаарай-сэрэгэй хүсэн дайнда хабаагүй зоной гэрнүүдые, һургуули, больницануудые бомбодохынгоо хажуугаар кооперативна магазинууд дээгүүр бомбо хаяна. Бомбонууд болон шатаадаг зүйлнүүд патриодуудай урма зориг хухалаагүй, зүгөөр зарим районуудта эд бараа дутамаг болгоһон байна.

Нүхэрэйнгөө бэрхэшээлдэ ороод байхада, юрэл хайрлаад һуужа болодоггүй—бодото туһа хүргэхэ хэрэгтэй. Совет арад вьетнам арадта буу зэбсэгээршье, эдеэ хоолооршье, үйлэдбэриин-техническэ дүй дүршэлөөршье туһа хүргэнэ.

Эгээл олон хүнүүдые—53 миллионһоо дээшэ зониие нэгэдүүлдэг СССР-эй олониитын худалдаанай эмхи зургаан—бүгэдэ арадай энэ туһаламжада өөрынгөө хубитые оруулха гэжэ шиидээ. Олон миллион кооператорнуудай үмэнэһөө эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмүүдэй Центральна Союзай правлени вьетнам хани нүхэдтөө хамта дээрээ 1 миллион 800 мянган түхэригэй эд бараа бусаалтагүйгөөр үгэхэ гэбэ.

Вьетнам нүхэдэй хүсэл эрмэлзэлые хараадаа абажа, бомбодолгоһоо хохидоһон районуудай хүн зондо эгээл хэрэгтэй эд бараа түрүүшын ээлжээндэ эльгээхэ гэжэ һанаа бшуу. Һаяын сагта штапельна, пумаажан бүд, хүнжэл, велосипед, велосипедэй мөөр, резинова сабхи, түмэр хүрзэ, промышленна эд бараан, эдеэ хоолой зүйл Вьетнам худар эльгээгдэхэ.

Центросоюз манай ороной худалдаа наймаанай томо фирмэ байхынгаа хажуугаар, үйлэдбэриин хүсөөр ехэ баазатай юм. Эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмүүдэй дунда эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые гаргадаг 30 мянга гаран үйлэдбэриин предприяти бии юм.

Центросоюзай худалдаа наймаанай ажал ябуулгын хэмжээнүүдые нэгэ иимэ тоо тайлбарилжа үгэхэ: СССР-эй хото болон хүдөө тосхонуудтахи магазинуудай 50 гаран процентнь эд хэрэглэгшэдэй кооперациин мэдэлдэ байдаг. Тэдэнэй эд бараанай эрьесые 1958 онойхитой сасуулбал, 1965 ондо 69 процентээр дээшэлһэн, харин энэ табан жэл соо жэжэ божо эд бараанай эрьесэ нилээд ехээр дээшэлхэ гэжэ хараалагдана.

Совет эд хэрэглэгшэдэй кооперациин гол һалбари—гадаадын худалдаа наймаанай холбоо барисаан тухай хэлээгүй һаа, тэрэнэй ажал ябуулга хүсэд тодорхойлогдохогүй байна. Манай предприятинуудай бүтээн гаргаһан продукци һүүлэй жэлнүүдтэ хариин олон гүрэнүүдтэ мэдээжэ болонхой. Дэлхэйн гушаад ороной, тэрэ тоодо Вьетнамай Демократическа Республикын, кооперативна нэгэдэл болон фирмэнүүдтэй нагэн хамта совет коопераци хилын саана худалдаа наймаа хэдэг. ДРВ-гэй гадаадын худалдаа наймаанай эмхитэй бата холбоо барисаа байгууланхайбди.

— Вьетнам аха дүүнэртэ түлбэригүй туһаламжа үзүүлдэг ябадал—национальна бэеэ даадаг байлгын, түрэһэн газарайнгаа, национальна баялигые эдлэхэ дүүрэн эрхэтэй эзэн байхын түлөө тэмсэжэ американска булимтарагшадта эсэргүүсэн бодоһон баатарлиг арадтай һаналаа нэгэдэнхэй байһанай тэмдэг болоно,—гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ Николай Супотницкий хэлэбэ.

ЗОРИЛГОЁ БЭЕЛҮҮЛХЭБДИ

Шэнэ табан жэл манай урда шэнэ зорилго табиба. Барилга үргэн далайсатайгаар эрхилжэ, город, хүдөө тосхонуудай түхэл шарай хубилгагдаха. Республика доторнай шэнэ промышленна предприяти, культурно-ажаһуудалай барилга, гэр байра олоор бодхоогдохо гэжэ хараалагдана.

Манай барилга-хабсаралгын 10-дахи управлени нэгэ доро хэдэн барилга эрхилжэ байнхай. Шэнэ-Бэрээнэй барилгын участогай коллектив табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилго урдаа табяад, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлжэ байна.

Иигэжэ хэлэхэдээ миин юрэнхы дээрэнь тайлбарилна бэшэб. Тэрэнээ нэгэ жэшээгээр баримталжа харуулхам. Шэнэ-Бэрээнэй заһабарилгын механическа заводой шэнэ цехүүдые манай участок баридаг. Заводой гол корпус барихын тула 200 шахуу мянган түхэриг энэ жэлдэ һомологдоһон юм. Манай участогайхид түсэбөөр хараалагдаһан ажалаа богони болзор соо дүүргэхэ гэжэ оролдоо. Тэрэнэй ашаар зургаа һарын туршада 200 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэһэн байнабди. Энэмнай горитой амжалта болоно; ажалай бүтээсын нилээд дээшэлүүлэгдэһые гэршэлэн харуулна.

Заводой барилга үргэлжэлүүлхын тула гүрэмнай үшөө ехэ мүнгэ зөөри һомолбо. Жэлэй дүүрэтэр гол корпус барижа дүүргэхэ, тэндэ хэрэгтэй түхеэрэлгэ тодхожо, тэдэниие хүдэлгэжэ туршаха арга хангаха гэһэн зорилго манай урда табигдаа.

Энэмнай харюусалгатай зорилго юм. Тэрэнээ бодотоор дүүргэжэ шадаха гүбди? Энэ асуудалда харюусахын тула бригадынгаа ажал тухай хөөрэхэ хүсэлэнтэйб. Бидэнэр гол корпус барилсажа байнабди. Түхеэрэлгэнүүдэй тодхогдохо цехүүдэй һуури табинабди, полые бетоноор хушанабди, газва талын, мүн ондоошье ажал дүүргэнэбди. Бетон холисо өөһэдөө бэлдэнэбди.

Бригада звенонууд болон хубаарилжа, ямар нэгэ ажал даажа абанхай. Николай Шадрин, Иван Ефимов, Николай Жорин, Дмитрий Бурчик гэгшэдһээ бүридэһэн модошо дархашуулай звено сонхын рама, үүдэ тааруулан табидаг. Мария Тарабукина, Надежда Заиграева, Мария Григорьева гэгшэд бетон холисо бэлдэдэг. Мүн бусад звенонууд ондо ондоо хүдэлмэри хэнэ.

Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ тон шухала. Хүнүүдээ зүбөөр хубаарилан табижа, хэхэ ажалынь эртээнһээ тодорхойлходо хэрэг урагшатай байдаг. Тиимэһээ ажалай үдэрэй дүүрэхэ багта мастертай зүбшэжэ, үглөөдэрэйнгөө даабари абадагбди. Үглөөдэрынь бригадынгаа гэшүүдһээ урид ажалдаа ерэжэ, хэхэ юумэеэ хаража абадаг, материалай бии гү, али үгы байһые шалгадаг, хэниие хаана табиха тухай бодожо үзэдэгби.

Түлбэриин аккордно-премиальна арга яһала удаан хэрэглэжэ байнабди. Энэ һайн, түрүү арга гэжэ хэлэхээр. Аккордно-премиальна гуримай ёһоор ажалаа эмхидхэхэдэ, барилгашадай харюусалга дээшэлүүлэгдэнэ. Тэдэнэр барилга богони болзор соо, һайн шанартайгаар бүтээхэ гэжэ оролдодог. Тиигээ һаа абаха түлөөһэн горитой байдаг. Барилгые хараалагдаһан болзорһоо урид һайн шанартайгаар хэжэ дүүргэбэл, шагнал түлэгдэнэ. Манай бригада даабаряа һара бүхэндэ үлүүлэн дүүргэдэг, тиигэжэ һара бүхэндэ шагналда хүртэдэг юм. Жэшээлхэдэ, август соо 111 түхэригэй, сентябрь соо 150 түхэригэй шагнал бригадада үгтэһэн байна. Бригадын гэшүүн бүхэнэй салин һарадаа (шагналтай хамта) дунда зэргээр 130—140 түхэриг болоно.

Манай бригада үйлэдбэриингөө даабарие 120 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ. Тиигэжэ Шэнэ-Бэрээнэй участок соогоо түрүү һуури эзэлжэ ябаһаар.

Заводой гол корпус энэ … барижа дүүргэхэ зорилго бэе… хэ арга боломжотойбди гэжэ … лэхээр. Ажалай эмхидхал му… шэ. Өөһэдынгөө хэрэглэдэг … дүршэлһөө тэрэниие мэдэр… абаабди. Даабаряа болзорһ… урид, һайн шанартайгаар дүү… нэбди. Тэрээнэй түлөө бригад… гэшүүд һайнаар урмашуулагд… һайн ажалай түлөө һайн түл… һэ абажа байхадаа, бултадаа … сэхээр хүдэлхые оролдонобди … най урда табигдаһан зорилго … дотоор бэелүүлжэ, табан жэлэй … рүүшын жэлэй түсэб дүүргэхэ… рэгтэ хубитаяа оруулха … оролдонобди.

М. НАЛЕТО…
10-дахи СМУ-гай комплексно бригадые даагша

«Теплоприбор» завод… дэлмэришэд Агууехэ Окт… 49 жэлэй ойн хүндэлэлэ… лай вахтада жагсанхай. … ряа һайн шанартайгаар … дэг түрүүшүүл эндэ … дэнэй тоодо комсомол … Виктор Соколов … П. БУРМАКИНАЙ фото

ТУҺА НЭМЭ…

ГОМДОЛТОЙ…

… У. ДОНДУ…

⊙ СССР-эй арадай ажахыда 77 миллион эхэнэр, эрэшүүл ажаллана. ⊙ Энэ табан жэл соо үшөө 14—15 миллион хүдэлмэришэд нэмэхэ. ⊙ Автомат хэрэглэхэдэ, бүрин оньhожоруулхада, ажалай бүтээсэ дээшэлхэ.

СССР-эй ХҮДЭЛМЭРИШЭ ХҮСЭН

Ажал гээшэ ямаршье общество ажана тэнигэлэн байдалай үндэhэн хүүргэн болодог, ажалша зоной тоогой олошоролго үндэhэ яhатанай байлгагай арьбажаха байhанай гэшэ мүн. Советскэ Союзай хүн зоной тоо жэл бүри 3—3,5 миллион хүнөөр нэмэдэг. Хүнэй наhан ута болоно, нүгшэгшэдэй тоо үсөөрнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай гүрэн дотор хүнүүдэй үхэлгэ дэлхэй дээрэ эгээн үсөөн хэмжээтэй болонхой.

Хүн зоной тоогой олошорхо бүри совет общество дотор ажал хэдэг хүнүүд олон болоно. Тиин хүн бүхэн хаба шадалайнгаа, бэлиг шадабаринингаа зэргээр хүдэлмэрилнэ. Гуша гаран жэлэй турша соо манай орондо хүдэлмэригүйдэлгэ ушарнагүй. Ажалай һүүлшын биржэ нэгэдэхи табан жэлэй эхеэр, 1930 ондо хаагдаһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо арадай ажахыда хабаатай хүдэлмэришэд, алба хаагшадай тоо таба дахин ургажа, 1965 ондо 77 миллион хүн болоһон юм. 1970 он хүрэтэр—табан жэлэй эсэстэ—энэ тоо үшөө 14—15 миллионоор олошорхо.

Оньһон техникын ехээр хүгжэнги байхада, зониие бултыень хүдэлмэридэ хабаадуулхын аргагүй, хүнүүд үлүү гарадаг гэжэ капиталис оронуудай зарим эрдэмтэд баталдаг. Совет ороной жэшээ иимэ һанамжын бурууе элишэлнэ. СССР-эй арадай ажахыда шэнэ оньһон техникэ, технологи гүрнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Зүгөөр оньһон техникын бушуу түргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэдэ, хүдэлмэрилхэ зон улам олон хэрэгтэй болодог. Хэрбээ 1958 ондо, долоон жэлэй түсэбэй табигдахын урда тээ, ороной ажал хэдэг зоной 77 процентнь арадай ажахыда хүдэлмэрилдэг һаа, долоон жэлэй эсэстэ—87 процентнь ажаллаһан (бэшэ 13 процентнь, ехэнхидээ эхэнэрнүүд, гэр бүлынгөө ажахы эрхилһэн) байна.

Ажалаа бүхы талаарнь оньһожоруулжа, бүтээсыень ехээр дээшэлүүлхэдэ, хүдэлмэрилхэ хүнүүдэй тоо үсөөн болодог. Харин зарим һалбаринуудта, жэшээнь хүдөө ажахыда, шулуу нүүрһэнэй болон ой модоной үйлэдбэриин газарнуудта, хүдэлмэришэдэй тоо ехээр хорохонь мэдээжэ. Иимэ хубилалта саг үргэлжэ боложол байдаг. Энэмнай хүниие ажалда хабаадуулха хэрэгэй һайжарһаниие харуулна. Хэдэн баримта дурдая. 1913 ондо хаанта Росси дотор хүдэлмэрилжэ байһан бүхы хүнүүдэй оройдоо 9 процентнь үйлэдбэриин газарта, барилгада ажалладаг байгаа һаань, мүнөө Советскэ Союзда тэрэ тоо 35 процент болонхой. Зам харилсаан, холбоондо 2 процент байһан һаа, мүнөө 8 процент; гэгээрэл, эрдэм ухаан болон элүүрые хамгаалгада 2 процент байһан һаа, мүнөө 14 процент болоһон байна. Энэл хугасаада (1913 онһоо мүнөө жэл хүрэтэр) хүдөө ажахыда хүдэлмэрилжэ байһан хүнүүд (тара тоодо хубиин, хамһабарин ажахые оруулалсан), 75 процентһээ 31 процент хүрэтэр үсөөрһэн байгаа.

Энэ табан жэл соо арадай ажахыда хабаадалсажа байһан хүнүүдэй тоо жэл бүри 3 миллионоор нэмэхэ юм. Юуб гэхэдэ, 1949-1953 онуудта түрэһэн залуушуул ажал хэжэ эхилхэ.

Ажал хэдэг хүнүүдые үйлэдбэридэ, тэдэниие хангалгада хубааралан табиха хэрэг эли бодо һайжарха. Мүнөө үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан 100 хүн бүхэндэ 25 хангагшад хүртэнэ. Энэ табан жэлэй туршада эдэнэй тоо 9 миллионоор нэмэхэ. Тиихэдэ үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилжэ байгшадай тоо оройдоол 5 миллионоор нэмэхэ гээд хараалагдана. Һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудай тоо олошорхо. Бүгэдэ ниитын арбан жэлэй һуралсалда орохо хэрэг гол түлэб бэелүүлэгдэхэ. Байдал һуудалайнь талаар арад зониие хангалга энэ табан жэл соо 2,5 дахин үргэдхэгдэхэ.

Хүдөө ажахыдашье хүдэлмэрилэгшэдые хэрэглэлгэ бүри һайжарха. Арадай ажахыда хэрэгтэй болонхой нэмэлтэ хүдэлмэришэ хүсэнэй гурбанай хоёр хуби шахуунь һүүлэй үедэ хүдөө зонһоо хүсэлдүүлэгдэһэн байна. Энэ табан жэл соо хүдөө ажахыһаа ондоо хүдэлмэридэ ошохо хүнүүд үсөөрхэ юм. Яхадааб гэхэдэ, хүдөө ажахын үйлэдбэри нилээд хүгжэхэ, хүдөө нютагуудтахи ажалай, ажаһуудалай арга нүхэсэлые һайжаруулха хэмжээн бэелүүлэгдэхэ байна. Колхознигуудай хэһэн ажалайнгаа түлөө ниитын ажахыһаа абаха мүнгэн олзо, ороохо тараан энэ табан жэл соо 35—40 процентээр нэмэхэ, хүдөө тосхонуудта соёл болбосоролой, ажаһуудалай барилганууд олоор бодохо гэжэ хараалагдана. Тингэһэнэй эсэстэ хүдөө ажахыда хүдэлмэрилжэ байгшадай тоо оройдоо 4 процентээр гэхэ гү, али 1 миллион хүнөөр үсөөн болохо. Энэмнай үнгэрэгшэ долоон жэлэйхидэ орходоо гурба дахин бага.

Хүдөө нютагуудта хүдэлмэрилжэ байдаг хүнүүдые бүри һайнаар хэрэглэхын тула нэн түрүүн сезонно ажал болюулха хэрэгтэй. Энэ зорилгоор колхоз, совхозуудта хүдөө ажахын эдеэ хоолой зүйл бүйлүүлхэ, барилгын материалнуудые, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилхэ хамһабариин предприятинууд олоор бии болгогдохо. Тиихэдэ хүдөө нютагуудаар промышленнын предприятинуудай саг зуурын филиалнууд байгуулагдаха юм. Гүрэмнай энэ хэрэгтэ технологическа түхеэрэлгэ болон механизмуудые, түүхэй эд, багсаалан орёохо материалнуудые, амһарта болон бусад зүйлнүүдые үгэхэ байна. Саг зуурын хүдэлмэриие удаа дараалан усадхахада, хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй олзо ехэ болохо, тиин хүдөө нютагуудта хүдэлмэрилэгшэдэй тоо хубилхаяа болинтохо.

Олонхи колхоз, совхозуудта хамһабариин предприятинууд үнинэй амжалтатайгаар ажаллажа байнхай. Жэшээлхэдэ, Кировскэ областиин «Улаан Октябрь» колхоздо заһабари хэдэг томохон мастерской, модо хюрөөдэхэ хэдэн түхеэрэлгэ, дарханай мастерскойнууд, тээрмэ, малай тэжээл гаргаха завод, лён уриха завод түхэрэн жэл соо хүдэлмэрилжэ байдаг. Рязаньска областиин Ленинэй нэрэмжэтэ совхоздо жэл соогоо 5 миллион баанха үрэ жэмэсэй, огородой эдеэнэй консервэ гаргадаг завод бии юм.

Хүдэлмэришэ хүнүүдые ороной газар нютагуудта зүбөөр хубаарилха гээшэ тэдэниие ашагтайгаар хэрэглэһэн ябадал болоно. Жэшээлхэдэ, ороной байгаалиин баялигай нилээд ехэ хубиин оршоногой Сибирь болон Алас-Дурна хизаарнуудай түргэн хүгжэжэ байгаа экономикые хүдэлмэришэ хүсөөр хангаха хэрэгтэ түсхай анхарал хандуулагдана. Эдэ хизаарнуудта байрын гэрнүүд, һургуули, больница, соёлой эмхи зургаануудые олоор баригдаха байна.

Багахан, дунда зэргын хотонуудай хүдэлмэришэ хүнүүдые улам ашагтайгаар хэрэглэдэг болохо байнабди. Тиимэ хотонуудта олон хүдэлмэришэд бии байна ха юм. Тиимэһээ тэндэ промышленна шэнэ предприятинуудые барихаар хараалагдана. Харин томо хотонуудта дандаа хуушан завод, фабрикануудые шэнэдхэхээр түсэблэгдэнэ. Хэрбээ шэнэ үйлэдбэри байгуулаа һаа, имагтал арад зониие хангаха зорилгоор лэ эмхидхэхэ болоно.

СССР-эй арадай ажахыдахи түсэблэлгын, материальна урмашуулгын шэнэ ёһо гурим предприятинуудта ажалладаг хүнүүдые ашагтайгаар хэрэглэхэ хэрэгтэ туһа дүхэм болохо байха.

Мүнөө ямаршье заводой коллектив цех соогоо үлүү хүниие байлгахагүй гэжэ хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүүтээр оролдоно. Ажалаа үргэлжэдэнь оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ хэрэг үргэнөөр бэелүүлжэ байһан үйлэдбэриин газарнуудта хүдэлмэришэд сүлөөрдэггүй, харин тэрэл мэргэжэлээрээ үйлэдбэриин үргэдэһэн газарта ажаллахаһаар эльгээгдэдэг байһыень бодото байдал харуулна.

Гэбэшье зарим хүдэлмэришэд мэргэжэлээ хубилгаха, үгышье һаа — мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ ёһотой болохо. Мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гү, али шэнэ мэргэжэлтэй болохо гэжэ һанаһан хүнүүдтэ таатай арга боломжо хангагдаха юм. СССР-тэ мэргэжэл олохо элдэб һургуулинууд, курсанууд олоор байгуулагданхай. Шэнэ мэргэжэл олохо гэһэн хүнүүдэй һуража байха үедэ абажа байһан һүүлшын салин үгтэдэг.

Ажаллаха хүнүүдые ашагтайгаар, эрдэм ухаанай үндэһөөр хэрэглэхэдэ, ажалай бүтээсэшье дээшэлхэ байха. Үнгэрэгшэ табан жэл соо ажалай бүтээсэ 4,6 процентээр дээшэлһэн һаа, энэ табан жэл соо промышленностьда жэл бүри түсэбэй ёһоор 6 процент дээшэлхээр хараалагдана. Ажалай бүтээсые иимээр дээшэлүүлээ һаа, энэ табан жэл соо промышленна продукци гаргалга ехээр нэмэхэ.

Оронойнгоо хүдэлмэришэ хүсые түсэбэй ёһоор, ашагтайгаар хэрэглэхэ гээшэ Совет гүрэнэй экономическа политикын гол асуудал болоно. Энэ асуудалые зүбөөр шиидхэбэл, Советскэ Союзай арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэг түргэдхэхэ, хүн зоной байдал улам һайжаруулха арга боломжо олдохо байна.

Георгий САРКИСЯН,
экономическа эрдэмэй кандидат. (АПН).

БАРГАЖАНАЙ АЙМАГТА

ҺААЛИШАДАЙ ЭРМЭЛЗЭЛ

XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Хилганын һү һаалиин фермэдэ түрүү һаалишад Клара Дармаева, Шалсама Бадмаева гэгшэд ажаллажа байдаг. Эдэ нүхэдһэй хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй үдэртэ бэлэг болгон һү һааха жэлэйнгээ түсэб октябриин 9-дэ дүүргэхээр эрмэлзэнхэй.

УҺАЛАЛГЫН СИСТЕМЭ БАРИГДАНА

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо газар уһалха системэ баригдажа байнхай. Эндэ хайша хайшаа 35 метр үргэнтэй, 10 метр гүнзэгытэй һаба нүхэн малтагдаад, бетоноор хүбөөлэгдэжэ эхилбэ. Барилга дээрэ Улаан-Үдын барилгын техникумэй 16 студентнэр ажаллана.

Энэ уһалалгын системын ашаглалгада үгтэхэдэ, 2600 гектар тарга сабшалан, тараалан хадалан уһалагдадаг болохо.

ТҮРҮҮ НОМБАЙНЕР

Аргадын совхозой залуу комбайнер Илья Степанов тараа хураалгаар совхоз соогоо түрүү зэргэдэ ябана.

Энэ нүхэрнай «СК-4» комбайнаар 700 гектарай ургаса баал болгон хадаад, тэрэнээ суглуулан абажа үрдибэ.

ЗАГАҺАШАДАЙ АМЖАЛТА

Баргажанай Адагай загаһашадай бригаданууд сооһоо Василий Петрович Ушаковой бригадынхид амжалтатай ябана. Тэдэнэр загаһа барилгаар зунайнгаа 4 һарын түсэбые 50 үдэрэй туршада дүүргэжэ, 358 центнер һайн шанарай Байгалай омоли гүрэндэ худалдаба.

ҺУРАГШАДАЙ ТУҺАЛАМЖА

Гаргын дунда һургуулиин ахамад классуудай һурагшад Аргадын совхозой 3-дахи отделениин Түнгэн гэжэ газарта 400 гектар талмайн зелёнко хуряажа һурилбэ.

Багшанар В. Р. Бадмаев, Ж. Б. Бадмаев, Ж. Б. Батуев, С. Р. Балданова гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг классуудай һурагшад илангаяа эмхитэйгээр ажаллаа.

МҮНГЭН ШАНДА ХҮРТЭБЭД

XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түлгэ хонидые харууһалха тобир тарганаар томо болгоһоойнгоо түлөө Владимир Ринчинов—1500 түхэриг, Даша Очиров—1000 түхэриг, мүн тэрэшэлэн Цимэ Очиров—700 түхэригэй шангуудта хүртэбэд.

С. БАИРОВ.

МОНГОЛ ОРОНДО

Үнгэрһэн 3-дахи табан жэлэй турша соо Монгол Арадай Республикын хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһэн 10 хүрэтэй процентээр нэмээ. Бага хүлһэ абадаг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин мүн лэ энэ жэл соо 14—22 процентээр нэмэһэн байха юм.

Хүдөөгэй зоной байдал һайжаруулгада 3-дахи табан жэлэй үедэ ехэ анхарал хандуулагдаа. Хүдөө ажахын хамтаралнуудай (СХО) гэшүүд хубингаа ажахыһаа гүрэндэ мяха болон һү тушааха уялгануудһаа сүлөөлэгдэһэн байгаи. Гол ажалай гол гол продуктнуудые худалдан абаха сэнгые дээшэлүүлгэ СХО-нуудай бодото олзын дээшэлэлгэдэ туһалһан байна. Монголдо энэ табан жэлэй турша хүн зоной мүнгэн олзо, юумэ худалдан абаха шадабари бүри ехээр ургаха юм. Орон дотор розничный эд бараа худалдалга табан жэлэй турша соо 36 процентээр нэмэхэ байна.

(ТАСС).

БУРЯАД ОРОНОЙ
карта харагты.

ХОЛЫН ХОЙТО БАЙГАЛДА

Журналистын тэмдэглэл

Байгалай хойто эрьенүүдые зубшан, ан гүрөөлэй, загаһа, нугаһанай хизаар, хада уулаар дүүлидэг зоримгой ангуушадай, хангай ехэ ой тайгануудай хизаар, хабатай шударгы ажалша хүнүүдэй хизаар нэмжыхэ.

Энэ манай республикын заха холын хизаарнуудай нэгэн—Хойто Байгалай аймаг.

Энэ урданай Сибириин харанхы булан газар байгшаһаа ямар ташха ондоо гээшэб даа.

Аймагай алишье газарта—эвенкнүүдэй ажаһуудаг Уоянда, геологуудай хүдэлдэг Чае тосхондо гү, али загаһашадай ажалладаг Байкальскда—ошобол, Ленинскэ национальна политикын сэсэглэн һалбарһанай, совет хүнүүдэй баатарлиг ажал хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые хаража баясахат.

Коммунис партиин хүтэлбэри доро совет хүнүүдэй туйлажа байһан гайхамшаг ажал хэрэгүүд манай Эхэ ороной энэ холын нэгэ нютагай жэшээ дээрэ элеэр харагдана.

Илангаяа эндэ түрүүшынхеэ ерээшэд айхабтар һонин зүйлнүүдые хаража омогорхоно. Зулгы һайхан зунай үдэрнүүдтэ иишэ түрэл ороной олохон хизаар газарнуудһаа аяншад тусхай зорижо ерэнэ. Теэд тэдэнэй анхарал сэдьхэлые юун буляанаб, татанаб?

—Бидэнэр Байгалые ерэжэ үзэхын хойноһоо үнинһөө хүсэдэг һэмди,—гэжэ Москвагай нэгэ институдай эрдэмтэд Славниковтан хөөрэнэ.—Мүнөө жэлдэ энэ хүсэһэн хүсэлнай бэелбэ. Алдарта Байгалтай танилсажа, амаралтаяа үнгэргэжэ байнабди. Нижне-Ангарск—манай аяншалгын нэгэ пункт. Эндэ Сибириин байгаалиин бүхы гоё һайханиие үзэжэ болоно. Бидэнэр иимэ холо ерэһэндээ заашье шаналнагүйбди. Эндэ эгээл онсо һонирхолтой зүйлынь ажалша бэрхэ хүнүүд болоно. Нижне-Ангарск, Байкальск, Холодный тосхонууд дардам харгы замуудһаа, түбэй районуудһаа хэды холо, хажуу тээ болобошье, манай ороной түбэй ямаршье тосхонһоо илгаагүй.

Манай республикын холын хойто зүгэй аймагта аяншалаашадай үмэнэһөө Москвагай айлшад иигэжэ һанал бодолоо элирхэйлбэ.

Буряадууд болон эвенкнүүд мүнөө үедэ һаруул уужам гэрнүүд соо ажаһуна. Тэдээнэй үри хүүгэд эрхим түхеэрэлгэтэй хамтын байрануудсоо байрлажа, гэрэлтэй үндэр байшангууд соо һуралсана. Һуурин, тосхон бүхэндэ байгуулагдаһан, гүрэнэй тэдхэмжын ясли болон саадуудта багашуул хүмүүжүүлэгдэнэ. Мүн больница, амбулатори болон нарайлалгын гэрнүүд совет хүн бүхэнэй элүүр энхэ байдалые сахин хамгаална. Зайн гал, радио айл бүхэнэй ажаһуудалай шэмэг болонхой...

Хойто Байгалай аймаг һаяын жэл болотор ямаршье үйлэдбэри эрхилдэггүй һэн. Харин мүнөө аймагайнгаа ажалшадай хэрэглэхэ хэмжээгээр хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилнэ.

Тус бэшэг толилходоо, аймагай бүхы ажахы болон соёл культурые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн харуулха зорилго табигданагүй. Харин лэ хараһан, дуулаһан тухайгаа, холын Хойто Байгалда уулзаһан, хөөрэлдэһэн хүнүүд тухайдаа замайнгаа тэмдэглэлнүүдые дурадхаха хүсэлэнтэйбди.

1. Хуушан Горемыка тосхоной орондо

Урдань энэ тосхон Горемыка гэжэ нэрлэгдэдэг байһан. Мүнөө географиин карта дээрэ Байкальский гэжэ аржытар бэшэгдэнхэй. Тосхон Нижне-Ангарскһаа баруулжаа 60 гаран модоной газарта һууринжанхай. Байгалай эрьедэ. Ой модоор хүреэлэгдэнхэй. Эгээл үйлсэһөөнь хара хүхэ үнгэтэй бар тайга нэмжын орьёлтожо, дам саашаа хурса шулуун оройтой, мүнхэ сагаан саһатай мундарганууд болон үргэлжэлнэ.

Хуурай газар дээгүүр Байкальск хүрэтэр ошоһон харгы байхагүй. Эгсэ үндэр хабсагайнууд, хурдан урасхалта гол горхонууд абаһаар лэ замыетнай хааха. Тиишэ имагтал Байгал дээгүүр: үбэлэй саг һаань, мүльһөөр, зунай үе һаань, уһан дээгүүр тамаруулан хүрэжэ ошохо аргатай. Гэбэшье гол түлэб агаараар аяншалдаг. Үдэр бүри тиишэ самолёдууд ниидэдэг.

Дурсагдаһан тосхон Горемыка гэжэ дэмы нэрлэгдээгүй һэн хаш. «Победа» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Антон Кетров иигэжэ хөөрэнэ.

— Манай үбгэ эсэгэнэр эндэ ажаһуухадаа, буруугай бэлшээриһээ сааша гараагүй юм. Загаһашад болон ангуушадые Эрхүүтэй загаһа болон ан гүрөөлэй арһа наймаалагшад дура зоргоороо мэхэлдэг бэлэй. Хүн бүхэн ушаргүй гашуудалтай, уйдхар гомдолтойгоор ажаһуугаа. Богонёор хэлэхэдэ, манай үбгэ эсэгэнэр ехэл хайратай харамтайгаар үдэр жэлнүүдээ үнгэргэжэ байгаа бшуу.

Нүхэр Кетров үнэн зүб рууньхөөрэнэ. Горемыка тосхон зуу гаран жэл соо оршожо байгаа. Тэндэхи хүн зон үеһөө үедэ айхабтар ехэ зоболонтойгоор ажаһуугаа, амарха жаргахые мэдээгүй, ажабайдалдаа өөдэ нара хараагүй. Иимэл байхада түрэл тосхониинь Горемыка гэжэ нэрлэгдээ һэн ха.

Антон Иннокентьевич Кетров ондоо үе сагта түрөө, ургаа. Мүнөө тэрэ 37 наһатай. Энэ бата хүдэр бэетэй, хурса харасатай, уриhaар энеэбхилһэн хүнэй намтарынь манай республикын холын хойто аймагай намтартай сэхэ холбоотой.

Горемыка тосхон тухай дурасхаалта тууха үлэнхэй. Тэрээн тухай гансал үбгэд, хүгшэд мэдэнэ.

Байкальск һуурин мүнөө үедэ Хойто Байгалай загаһа барилгын нэгэн томохон колхозой түбынь болонхой. Эндэ ажаһуугшад жэлһээ жэлдэ Совет гүрэндөө хэдэ мянган центнер загаһа, Байгалай хэб загаһанай, галта хара үнэгэнэй, булганай болон хэрмэнэй хэдэн мянган арһа тушаана. Тараан ажалай болон мал ажалай шэнэ һалбаринууд тэндэ бии болонхой. Олохон тонно сагаан эдеэн жэл бүри бүйлүүлагдана, тарган мяхан абтана. Иигэжэ колхозой гэшүүд шэнэ ажабайдал зохёохо гэһэн бүгэдэ ниитын хэрэгтэ хубитаяа оруулна. Үнгэрһэн табан жэлэй турша дотор колхозой олзо доход 2,5 дахин дээшэлээ.

Жэлһээ жэлдэ ниитын һан зөөри, баялиг арьбажана, ажалшадай ажабайдал һайжарна, тосхон һууринууд болбосон түхэлтэй болоно, хүнүүдэй соёл болбосорол ургана.

Байкальск... Ямаршье тосхонһоо дутуугүй. Уужам тэгшэ үйлсэнүүд. Барилга һайнтай гэр байшангууд һаруул сонхонуудаараа урда урдаһаа харалсан һууна. Шэнэ һургуули. Хүүгэдэй ясли, саад. Больница. Гостиница, столово. Үргэн, үндэр магазинууд. Почто болон радиостанци.

Иимэ тосхонууд манай Буряад ороной алишье райондо олон юм бээз. Гэбэшье «Эхэ газарһаа» холо, гүн гүнзэгы ой тайга соо иимэ тосхоной мүндэлэн түбхинһэниинь һайшаалтай. Эндэ агууехэ оронойнай ажабайдалай һудаһан элихэнээр сохилно.

Колхозой хүн зониинь ажалша бэрхэнүүд. Эдэнэр тухай нэмээжэ, гоёожо хэлэһэнэйшье үлүүтэ.

Бидэниие нүхэр Кетров Михаил Лобанов гэгшэтэй танилсуулба. Үргэн мүртэй, нара һалхинда хүдэржэһэн хүн. Колхозой загаһашадай нэгэн. Байгал дээрэ гуша гаран жэл соо хэдэн мянган тонно загаһа бариһан. Далай дээрэ загаһанай ябадаг бүхы тохой газарнуудые эрхим һайнаар мэдэдэг. Тэрээнэй хүтэлбэрилдэг бригада түсэбөө жэлһээ жэлдэ дүүргэдэг. Энэ үнгэрһэн зунай үедэ нүхэр Лобановай бригадынхид даалгабаряа 1,5 дахин үлүүлээ.

Сэхыень хэлэхэдэ, колхозой загаһашад зунай эхин дээрэ ехэ бэрхэшээлнүүдтэй тохёолдоо...

Июниин тэн багта омоли агнажа эхилээ һэн ха. Губшуурнуудаа нёдондо табиһан лэ газартаа татаа. Эгээ түрүүн тэдэнээ ошожо харахадань, аргагүй олон загаһан ороһон байба. Хүнүүдшье баясаба. Губшуурнуудаа татажа захалба. Теэд юун бэ? Хэдэн арбаад тонно жэжэ омоли баригдаһан байба. Лобанов маргабагүй. Бүхы ороһон загаһые далай руу һөөргэнь табиха тухай захиралта үгэбэ.

Июль һара болотор иимэрхүү юумэн үргэлжэлөө. Аяар һара болоод лэ байхада, бэеэ хүсэһэн, томо загаһад эрьедэ үзэгдэжэ эхилбэ... Губшуурнуудшье табигдаһанаа харюулба. Июль, август соо угаа ехэ загаһан баригдаба, түсэбшье үлүүлэн дүүргэгдэбэ.

Иимэ загаһашад дурсагдаһан колхоздо үсөөн бэшэ...Анисим Сергеевич Швецов. Энэ—колхозой ангай фермын эрхим хүтэлбэрилэгшэ. Фермэнь бүхы аймаг дотороо хододоо түрүү һуурида гарадаг. Эхэ бүхэнһөө дунда зэргээр табан толгой зулзага абадаг. Тушааагдаһан арһанайнь шанар хододоо эрхим һайн. Ажахынь олзо ехэтэй. Жэл бүри 6—8 мянган түхэригэй сэбэр олзо үгэдэг. Мүнөө жэлдэ нүхэр Швецов «Хүндэлэлэй тэмдэгэй» орденоор шагнагдаа.

Энэ холын хизаарай колхоздо август һарын үшөө дүүрээдүй байтар һаамхай үнеэн бүриһөө 1600 литр һү абаһаниинь гайхалтай шэнгеэр һанагдаа һэн. Һаалишад үнеэн бүриһөө 2.200 литр һү һааха түсэбтэй. Фермын ахалагша һаалишан нүхэр Александра Лобанова 15 толгой үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1700 литр һү һаанхай. Иимэ һаалишад республикын түбэй районуудта хэр олон гээшэб?

Нүхэр Лобановагай нүхэд—Люба Макеевская Надя Кругликова хоёрые абажа үзэе. Тэдэнэр хоюулаа эдир залуунууд. Мүнөө жэлдэ Люба 15 гунжадые даажа абаа юм. Тэдэнь булта тугалланхай, һүшье ехээр үгэнэ. Надя эндэ хоёрдохи жэлээ ажаллана. Нёдондо эгэшэдээ аяар Краснодарһаа айлшалжа ерэһэн аад лэ, байшоо ха юм даа. Байкальск тосхониие яһала зохидшоогоо гээшэ ааб даа. Нютагтаа гахайшанаар хүдэлжэ байһан басаган эндэ иигэжэ үлөө ха юм. Колхознигууд Надиие ехэл магтадаг. Зан һайнтай, ажалша бэрхэ, зон нүхэдтөө анхаралтай гэжэ бултааран хэлсэдэг. Надя эндэ Байгалай загаһашанда хадамда гараа, зол жаргалаа олоо.

Байкальскдахи фермын үнеэд олонхидоо — нютагай үүлтэрэй. Һаалишадай амжалтын гол түлхюур юуб гэхэдэ, шэн зоригжолто ажал хүдэлмэри болоно. Мүнөө жэлдэ дурсагдаһан колхоздо үбһэ тэжээлшье яһала горитойгоор хуряагдан абтаа. 300 тухай гектар газар ой модонһоо сэбэрлэгдэнэ. Энэ хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэһэнэй аша туһаар табан жэлэй эсэс багта үнеэдэй тоо толгой бүри олошоруулагдаха, сагаан эдеэн бүри элбэг дэлбэгээр абтаха байна.

И. БАЙКАЛОВ.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

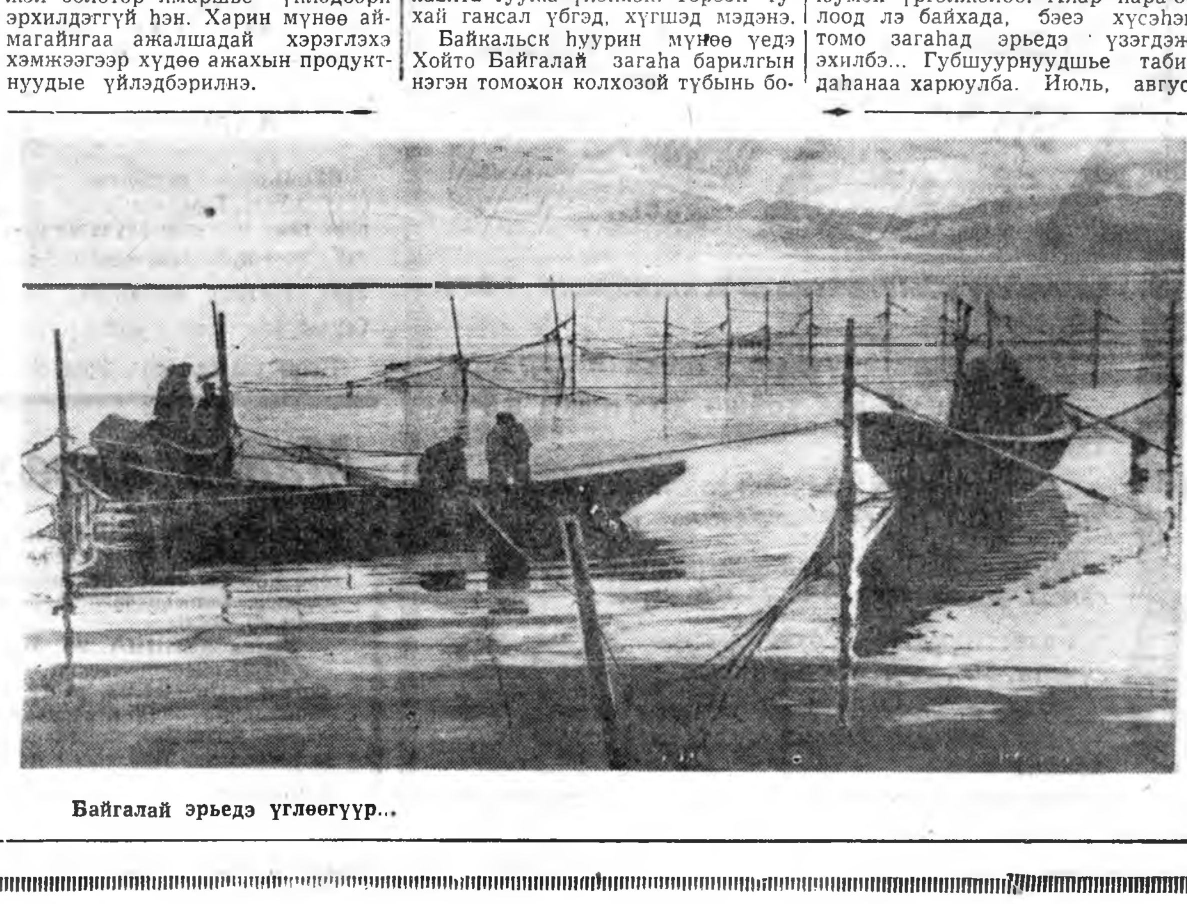

Байгалай эрьедэ үглөөгүүр...

Александр Романов Буряад ороной бэрхэ ангуушадай нэгэн юм. Тэрэ Хойто-Байгалай ан олзоборилгын ажахыда ажаллахадаа жэл бүри үнэтэ ангууд болохо булга, ондатра, хэрмэ, һолонго болон зээгэ олоор барижа тушаадаг.

О. БЕРЕЗКОВОЙ фото.

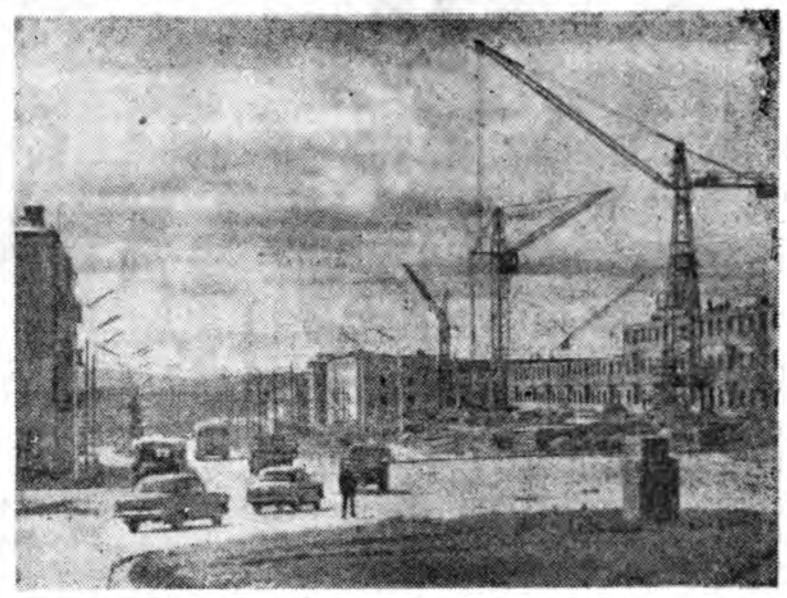

Улаан-Үдэ городой Мухинай үйлсэдэ.

Л. ХАИДУРОВАИ фото.

Таниие ямараар ханганаб?

ТОГООШОН—ТОН ШУХАЛА МЭРГЭЖЭЛТЭ

Би эндэ тон «юрын» мэргэжэлтэй хүн тухай халуун зүрхэнэй һайшаалай үгэ хэлэхые хүсэнэб.

Тогоо барижа, эдеэ хоол бэлдэдэг хүн галай хажууда байдаг тулада олоной нюдэндэ ходо харагдадагшьегүй гээшэ. Теэд һайнаар бэлдэһэн, амта шэмэ ехэтэй эдеэ хоол барижа садахада, ямар байдагые уншагша бүхэн өөһэдөө мэдэнэ бээзэ. Эдеэ хоолой һайнаар бэлэдхэгдэһэниие мэдэрээд, эдеэлжэ садабашье, энээниие иимэ амтатайгаар хэһэн эзэн тушаа һанадаггүй, «яаһан амтатай шүлэн, хангал татаһан котлетэ бэ», «аятайханаар эдеэлжэ садаабди» гэжэ сэдьхэл ханангяар хөөрэлдөөд лэ тарадаг бэшэ аалди?

Улаан-Үдэ городоймнай ресторанууд сооһоо «Байгал» олон янзын эдеэ хоол амтатай һайнаар бэлдэдэгээрээ суурхадаг. Теэд энэ «суудa» гараһан ушар шалтагаанинь—тэндэ хүдэлдэг бэрхэ тогоошон Галина Сергеевна Павлецовагай аша габьяа бшуу.

Тус ресторанда ходо эдеэлдэг хүнүүд «Павлецовагай эдеэн» гэжэ һайшаан нэрлэдэг юм. Энэ тогоошондо ерэжэ, эдеэ хоол бэлдэхэ, бүйлүүлхэ арга шадабариень заалгаха дуратайшуул—гэрэй эзэн эхэнэрнүүд олон байдаг.

Галина Сергеевна—ресторанай үйлэдбэриие даагша. Тэрэнэй хүтэлбэри доро арбаад тогоошод хүдэлнэ.

Павлецовагай ажалайнь үдэр «үдэшэлэн» эхилдэг гэхэдэ болохо. Ресторанай хаагдаһанай һүүлээр энэ үдэр ямар хоол, хэды шэнээн худалдагдааб? Ямар эдеэндэ илангаяа ехэ эрилтэ хэгдээб гэжэ тоолодог, шэнжэлдэг. Тиигээд хүн зондо таатай, эрилтэ «гүйсэ» ехэтэй эдеэ элбэгээр бэлэдхэхэ тушаа үглөөдэрэйнгөө ажал хараалан түсэблэдэг.

Тогоошодой «үглөөнь» тон эртэ эхилдэг. Энэ үедэ сагаан халаадаа үмдэһэн Галина Сергеевна хүүежэ, шууяжа байһан гал зуухын хажуугаар ябажа, бусалжа, шарагдажа байһан олон янзын эдеэ хоолнуудые хаража, эдеэнэй дээжые амталан шалгадаг.

Залуухан тогоошон Надя Лебедевагай шанажа байһан шүлэнһөө амталжа үзөөд, бага зэргэ бодолгото болон, Павлецова:

— Э-ээ даа, бирагүй, — гэжэ ажаглаба.

— Үгы юу хэлэнэт, Галина Сергеевна, юугээр бүйлүүлхэ гэжэ энээхэн дэбтэр соо бэшэгдэһэн юумэнүүдынь хуу хээлби....

— Мэдэнэб, хуу. Теэд... Ойлгоно гүш юун дутуу?...

— Орохо юумэнь булта ороол даа...

— Ойлгоногүй гүш? Хара даа, —гээд халбага абажа, бэлэн болоһон шүлэнһөө нэгэ халбага удхаад, табагта хэжэ,—энэ харыш даа, борщ болохонь болоо, теэд үнгэ үзэмжынь харыш, сылэгэр, шэнгэн, уһабтар... Эндэшни оролдолго дутуу, үшөө сэдьхэл, эрмэлзэл хэрэгтэй. Тэрээнгүй һаа, амтатай хоол болохогүй. Бодожо үзөөрэй.

Иигэжэ, энэ эхэнэр эндэ бүйлүүлагдажа байһан олон янзын эдеэ хоолые туд бүриһөөнь ама хүрэжэ, шанарыень тон эрилтэ ехэтэйгээр шалгана.

«Байгал» ресторанда элбэг ехээр бэлэдхэгдэдэг эдеэнэй дунда буряад зоной заншалта хоол: бууза, шанаһан талхан, хониной тарган мяхатай шүлэн, һүтэй ногоон сай, лапшатай шүлэн гэхэ мэтэ баһал олон байдаг. Эдэ бүгэдые бэлдэхэдээ, тогоошон Галина Сергеевна хамаг ёһо дүримыень бүрин баримталан, эрхим һайнаар бэлдэдэг юм. Нэгэ иимэ һонин ушар тохёолдоо: бүхэли мяхатай шүлэ бэлдэхэ ёһотой байба. Теэд хониной тарган мяхагүй тула, нүгөө тогоошониинь «мяхан лэ хадаа мяхан» гээд тэрээнээ туранхай мяхаар бэлдэхэ гэбэ. Тэрэниинь мэдэһэн Павлецова: «Юу хэлээ гээшэбта, арадай заншалые тиигэжэ эбдэжэ яашье болохогүй» гээд эрид арсажа болюулһан юм. Тэрэнэй иимэ ажал хүдэлмэридөө дуратай, хэһэн юумэнэйнгээ шанар, шэнжые, бэлдэдэг ёһо гуримыень нарин нягтаар баримталдаг тухай олон үльгэр жэшээнүүдые суг хүдэлдэг нүхэдынь һайшаан дурдадаг байна.

Галина Сергеевна «Байгал» ресторанай эдеэ хоол бэлдэлгые заабарилан ударидадаг байхаһаа гадна, городой ниитын эдеэ хоолой техник-технолог гэһэн тушаалтай. Өөрынгөө эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ оролдожо, һуралсажа байдаг юм.

Ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта арбан табан жэл соо үнэн шударгыгаар, оролдолго хэшээл ехэтэйгээр ажаллаһанайнгаа түлөө нүхэр Павлецова правительствын үдэр шагнал «Ажалай шэн габьягай түлөө» медальда хүртэһэн байна.

П. БОРЬКИН.

КОМАНДА ТОДОРХОЙЛОГДОО

Октябриин түрүүшын амаралтын үдэр Советскэ Союзай Герой Сергей Орешковэй нэрэмжэтэ культура болон амаралтын парк соо хүн зон олон байба. Эндэ республикын бэрхэ спортсменүүд суглараа.

Хүнгэн атлетикээр профсоюзно-комсомольско кроссой финальна мүрысөөндэ «Локомотив», «Буревестник», «Спартак», «Труд», «Ажалай резервнүүдэй» спортсменүүд хабаадалсаа.

Энэ мүрысөөнэй урда тээ дээдэ, дунда һургуулинуудта, техникумүүдтэ, предприяти болон эмхи зургаануудай коллективүүдтэ мүрысөөнүүд болоһон байгаа. Финальна мүрысөөн хадаа Бүхэсоюзна профсоюзно-комсомольско кроссой зональна мүрысөөндэ Буряадай АССР-һээ хабаадалсаха суглуулагдамал командада кандидатуудые элирүүлхэ, мүн илагша командые тодорхойлхо зорилготойгоор үнгэргэгдөө. Тэрэ мүрысөөниинь октябриин тэнгээр Эрхүүдэ болохо.

Мүрысөөнэй туг үргэлгын һүүлээр эдир басагадта старт үгтэбэ. Тэдэнэр паркын зүргөөр 1000 метр зайда урилдаа. Түрүүшын урилдаанда «Спартагай» эдир спортсменүүд Нина Якушина, Таня Грудинина гэгшэд хурданаар гүйгөө. Хронометрэй һуршын 3 минута 54.3 секунда тоолоод байхада, Таня Грудинина финишэй зурлаае үнгэрһэн байна. Тэрээнһээ 1,4 секундаар гээгдэһэн Нина Якушина хоёрдохи һуурида гараба.

Хоёрдохи урилдаанда хабаадагшад түрүүшын урилдаанда хабаадагшадта хүрөөгүй. Гурбадахида хабаадагшадай дундаһаа «Локомотивай» түлөөлэгшэ Зина Разуваева түрүүлэн ерэжэ, гурбадахи һуурида гараһан байна.

2000 метрэй зайда эхэнэрнүүд урилдаба. Энэ зай хадаа эхэнэрнүүдтэ марафонско урилдаан болоно. Бэлэдхэл һайнтай хүн энээндэ илажа гараха зэргэтэй байгаа. Санаар мастерта кандидат Нина Стрекаловская («Локомотив») хүрэһөөр түрүүлжэ, урдаа нэгэшье хүниие оруулангүй гүйжэ ерээ. Тиигэжэ тэрэ энэ зайе 7 минута 03,3 секунда соо гаталһан байна. Финиш дээрэ энэ зайе 7 минута 19,4 секунда соо гүйжэ ерэһэн Аня Качина («Спартак»), 7 минута 33,6 секунда соо гаталһан Ольга Дорофеева («Труд») гэгшэд ерэһэн байха юм.

3000 метрэй урилдаанда 32 эдир хүбүүд хабаадалсаа. РСФСР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд Валерий Ведюльцев, Георгий Кушнарев болон бусад хурдаар гүйгөө. Урилдаанай түрүүшын хоёр мянган метртэ Ведюльцев түрүүлээд ябатараа, һүүлшын мянган метртэ Кушнаревто («Буревестник») ахигдашоо. Тиигэжэ Георгий Кушнарев 1966 ондо кроссой чемпион болоһон. Хоёрдохи һуурида Ведюльцев, гурбадахи һуурида Сергей Шишмарев гараһан байха юм.

Хүнгэн атледүүдэй мүрысөөндэ хабаадалсахадаа 5, 10, 30 километрэй зайнуудта нэгэтэ бэшэ илажа гараһан санашад 8 километрэй зайда урилдагшадай дунда олон байгаа. Тэдэнэр спортын мастернууд Олег Харитонов, Андрей Бурлаков, Геннадий Галимов, хүнгэн атледүүд Владимир Чуясов, Кондрат Думнов болон бусад.

Хоёр километр утатай дүрбэн эрьесэ хэжэ эрэшүүл урилдаба. Хүрэһөөр Владимир Чуясов («Локомотив») түрүүлжэ, хойноһоонь Олег Харитонов («Труд») гүйгөө. Спортивна энэ сезондо Владимир Чуясов Владивостогто болоһон Алас-Дурнын область, хизаар, АССР-нүүдэй бэрхэ спортсменүүдэй дундаһаа 5000 метрэй урилдаанда 2-дохи һуури эзэлһэн байха. Тэрэ энэ мүрысөөндэ 8000 метртэ 23 минута 41,9 секунда соо гүйжэ ерээ. Энэ зайе 24 минута 05,6 секунда соо гаталһан Олег Харитонов 2-дохи, Василий Попов 3-дахи һуури эзэлээ.

«Локомотив» ДСО-гойхид түрүү һуурида гараба. Нёдондо болоһон кроссто облпрофсоведэй дамжуулгын шан абаһан «Труд» бүлгэмэйхид 2-дохи, «Спартак» бүлгэмэйхид 3-дахи һууринуудые эзэлбэ.

Мүрысөөнэй дүнгөөр илагша команда болон түрүү һуури эзэлһэн спортсменүүдтэ үнэтэ бэлэг, грамотанууд барюулагдаа.

Эрхүү городто болохо зональна кроссто хабаадалсаха Буряадай суглуулагдамал командада «Спартагай» спортсменүүд Таня Грудинина, Нина Якушина, Аня Качина, «Локомотивай» спортсменүүд Нина Стрекаловская, Владимир Чуясов, «Труд» бүлгэмһөө Олег Харитонов, «Ажалай резервнүүд» ДСО-һоо Валерий Вердюльцев гэгшэд орохо болобо.

Н. ИВАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: урилдаанай нэгэ зайда.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

МАНАЙ «СЭЛЭНГЭ» ХОЁРДОХИ ҺУУРИ ЭЗЭЛҺЭЭР

«Бүмбэгэ түхэреэн, хэн хэнэй ворота гэжэ илгахагүй» гээд футболдо дуратайшуул хүхин һагад хэлсэдэг ааб даа. Тиимэрхүүшэгшье гэлэй. Зүгөөр... Бүмбэгын түхэреэниинь арсалтагүй, тэбхэршье, гонзогоршье бэшэнь бүгэдэндэ мэдээжэ. Наадахадаа бэрхэ, һайн техникэтэй, эсэхэ сусахые мэдэхэгүй, үнинэй һурамхи команда шадабаряар тулюурхан, «халуун шулуу долёогоогүй» футболистнуудые харатай бэлэхэнээр бүлидаг, «үрсэгэнүүлжэрхидэг» гэжэ дүй дүршэл харуулдаг байна. Ушар нимэһээ нааданай үедэ шанга командынхид талмайн эзэн байхынгаа хажуугаар бүмбэгын ёһотойл эзэн- дирижёр байдаг ха юм. Тингэжэ эдэнэр өөһэдынгөө воротада бүмбэгэ дүтэ хүргэнгүй, харин нүгөөдүүлэйнгээ «хэрэмые» сүмэ сохижорхидог, үгышье һаа харуулшаниинь аха захагүйгөөр мэгдэхээдэг бшуу.

Уржа үдэшэ болоһон нааданай үедэ: «Манайхид молодцы!», «Манайхид дирижернууд!», «манайхид—бүмбэгын эзэд!» гэһэн абяан стадион дээгүүр таһалдаагүй шахуу. «Манайхид!», «Манайхид!» —спортивна удхатай үгэнүүд. Харин айлшад яагаа юм? Али бидэ хүндэшэ бэшэ болошоо гүбди? Тиимэ бэшэ. «Сэлэнгын» футболистнуудай айлшад — Рубцовск городой «Торпедо» команда хэдышье оролдолго гаргаа һаа, хэдышье бүдүүлигээр наадаа һаа, бүмбэгын эзэн боложо шадаагүй, улаан-үдынхидэй воротада һүртэй аюул тохёолдуулжа бираагүй. Харин манай футболистнууд энэ удаа үнэхөөрөөл дура зоригоо гаргажа, нэтэрүү шанга добтолго дээр дээрэһээнь хэһэн байна. Тиигэхэншье гайхалгүй, «үһөөгөө» абаха ёһотой байгаа бшуу. Юундэб гэхэдэ, энэ зун Рубцовск городто наадахадаа, сэлэнгынхид 1:2 гэһэн тоотойгоор шүүгдэһэн, мүнөө болоходо, тон шухала хоёр очко алдаһан юм.

Харин мүнөө... Уржа үдэшэ хойто зүгһөө заримдаа щангадаһан хүйтэн һалхин буужа, футболистнуудые бага зэргэ мэгдэхүүлһэншье байха. Энэ ушарта наадагшад һалхинай хүсэ болон шэглэхые харадаа абан бүмбэгэеэ бэе бэедээ дамжуулха, холын дамжуулга ехээр хэрэглэхэгүй баатай болоһон шуу. Гадна манай командын гол добтологшод Жуйков, Бутырин гэгшэд наадаагүй. Энэ ушарһаа юм гү, бү мэдэе, нааданай нэгэдэхи хахадта айлшадай «хэрэмые» дайшалан абаха хэдэн арга боломжонууд хүсэлдүүлэгдээгүй, добтологшын үүргэ дүүргэһэн Бурлаченко, Котельников гэгшэд шиидхэхы үедэ хаба шадабаряа мүртэй харуулаагүй. Түрүүшын 45 минутын дүн—0:0.

Нааданай хоёрдохи хахадта һалхи өөдэ добтолбошье, манайхид талмайншье эзэд, бүмбэгынгшье эзэд байһан зандаа байгаа. Илангаяа «Сэлэнгын» добтологшо Иванов хурдан түргэншье, арга мэхэтэйшье байһанаа яһала харуулаа, хоёр харюугүй бүмбэгэ айлшадтаа бэлэглээ». Уулзалгын дүн—2:0. Иигэжэ шүүгээд, Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» 28 удаа наадаһанайнгаа һүүлээр 39 очкотой боложо, турнирай таблицадахи хоёрдохи һууряа улам бэхижүүлбэ. Мүнөө дээрээ Красноярскын «Локомотив» Сибирь болон Алас-Дурна зүгтэхи «Б» классай командануудай дунда эрхимлэжэ ябаһаар.

«Сэлэнгэ»—«Торпедо» гэжэ командануудай наадые сүүдлэгшэ бүхэсоюзна категориин судья Руденков (Хабаровск) өөрынгөө уялгые һайнаар дүүргэһэн, хэрзэгыгээр наадахаяа забдагшадые саг соонь зэмэлһэн байна.

Талмайн эзэд—бүмбэгын эзэд. Манай футболистнууд эгээл иимэ сэгнэлтэдэ уржадэр хүртөө. Саашадааашье холол иигэжэ магтуулһай гэжэ юрөөебди. Тиигэнгүй һуухааршье бэшэ хаһа ерэнтээ бэшэ аал? Мүнөө жэлдэ оройдоол наадаха сезоной дүүрэтэр үшөө хоёр айхабтар харюусалгатай уулзалга үлэнхэй. Октябриин 8-да Улаан-Үдын стадион дээрэ Владивостогой «Океан» команда манайхидтай наадаха. Удаань Находкын «Рыбак» командынхид сэлэнгынхидтэ айлшалха. Хэрбээ эдэ хоёр командые сэлэнгынхидэй шүүбэлынь, дабаан дабагдаа гэхэдэ алдуу болохогүй һэн. Манайхид зургаадахи зоно соогоо адагынь хоёрдохи һуури эзэлхэ бэлэйл. Хүндэтэ һуурида «Сэлэнгэ» командын гарахань холо бэшэ болоо. Гараһай даа!

ТАЛМАЙН ЭЗЭД— БҮМБЭГЫН ЭЗЭД

ФУТБОЛ

С. БАДМАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Терпедын» воротагай хажуууда.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Республика дотороо физкультура ба спортые улам хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан түрүү бэшэг; «Литература ба искусствын, наука ба техникын талаар СССР-эй Ленинскэ, Гүрэнэй шангуудые» олгохо тухай СССР-эй Министрнүүдэй Совдэй, КПСС-эй ЦК-гай тогтоол; Совет засагай 50 жэлэй ойдо гэһэн гаршаг доро элдэб һонин; А. Любименко Н. Бухальцев хоёрой репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Политгэгээрэлэй һуралсал эхилбэ» гэһэн гаршаг доро һуралсалай жэлэй эхилһэн тухай мэдээсэлнүүд; Кабанскын аймагһаа А. Рыжковой корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: «Россин Автономито Республиканууда» гэһэн гаршаг доро элдэб һонин; хилын саанаһаа ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: шэнэ һонин, болоһон ушарнууд, баримтанууд.

АНГУУШАДАЙ АХА ЗАХА

Холодная тосхондо «Дружба» гэжэ эвенкнүүдэй колхозой үбгэн ангуушан Иван Николаевич Шангин ажаһуудаг. Энэ үбгэн һаяхан 85 наһа хүрөө. Тэрэ ой тайгые хайша хайшань ута ябажа, ангай байрладаг газарые арбан хүрган шэнгеэрээ мэдэдэг болоһон. Яхад, Эрхүүгэй областиин ой тайгые хэдэ мянган модондо һэтэ ябажа гараһан байха.

Хярмаг саһанай оро-хотой сасуу энэ ангуушан гэртээ һуужа шададаггүй, буу үргэлөөд лэ ойдо гаралсадаг. Тиихэдээ олзобориһоо һула бусадаггүй байха юм. Үнгэрэгшэ үбэл хэдэн булга, хэрмэ бариа.

Иван Николаевич агнууриингаа баян дүршэл залуушуулда заажа үгэдэг. Залуу орошон ангууша Сергей Черных гэгшэ үбгэн баабайдаа ерэжэ, тэрэнэй үгэһэн зүбшэл анхаралтайгаар шагнадаг байна.

Агнууриин эхилхэ хаһа газаа ороо. Нүхэр Черных хаана хэрмэшэлээ, булганда гараа һаа һайн хаб гэжэ Иван Николаевичһаа һурана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. Н. Шангин Сергей Черных хоёр.

О. БЕРЕЗКОВ.
Авторай фото.
Хойто-Байгалай аймаг.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXI сесси

Үдэрэй пленарна заседани

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 4. (ТАСС-ай тусхай корр.). Баруун-Урда Африка (ЮЗА) тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXI сессиин үсэгэлдэр үдэрэй заседани дээрэ үргэлжэлүүлэгдээ. 1920 ондо Англиин правительствада Нацинуудай лигиин үгэһэн мандадые халхабша болгон Урда Африкын Республика энэ оронине эзэмдэһэн байгаа бшуу. Англиин правительство хадаа тус мандадые бэелүүлхыень тиихэ үедэ Урда Африкын союзда даалгаһан юм. Урда Африкын Республика ЮЗА-е эзэмдэхэ «эрхэтэй» гэжэ лаблаһан шиидхэбэри уласхоорондын сүүд энэ оной июль һарада Гаагада гаргаһан байха юм.

ЮЗА-е захиргаалха эрхыень ЮАР-һаа хаһаха, ЮЗА-е ООН-ой захиргаан доро үгэхэ, мүн тэндэ һунгалта үнгэргэхэ, энэ оронине бэеэ даанхай байдалтай болгохо бэлэдхэл хэхэ гэжэ эрилтэ табиһан резолюцине Африка, Азиин 52 орон хамтаараа гаргаһан байгаа. Энэ резолюциень Генеральна Ассамблей мүнөө хаража үзэнэ.

Резолюцине социалис гүрэнүүд дэмжээ. Баруун-Урда Африка тухай асуудал шиидхэлгэдэ Африкын гүрэнүүдэй организаци хабаадуулагдаха, мандадые болюулан сасуу ЮЗА бэеэ даанхай байдалтай болохо ёһотой гэжэ һанамжалжа байһанаа Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Н. Т. Федоренко элирхэйлэн мэдүүлээ.

Дүрбэдэхи комитедтэ резолюциин зүбшэн хэлсэгдэхэдэ ЮАР Португали хоёр арсажа дуугаа үгөөд байна. Колони эзэлэгшэ гүрэнүүд. Африкын Малави гэжэ орон һаналаа бария.

Сомалиин, Суданай, Центрально-Африканска Республикын, Польшын түлөөлэгшэд удаань үгэ хэлэхэдээ, дурсагдаһан резолюциин проектые хүсэдөөр дэмжэһэн байна.

Ирландиин, Бразилиин, бусад зарим оронуудай түлөөлэгшэд ООН-ой Генеральна Ассамблейн үдэрэй заседани дээрэ мүн лэ үгэ хэлээ.

Эзэрхэг түримхэйшүүлые усадхана

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд Биньдинь провинцида сентябриин 22-ой һүни байлдаа хэхэдээ, 1.000 шахуу американ солдат болон офицерые, туһамаршадай сэрэгүүдэй нэгэ батальониие хүлһөөнь буулгаа гээд Освобождение агентствын мэдээсэлые үндэһэ болгон Вьетнамай Информационно агентство дамжуулна.

80 гаран самолёт болон 150 шахуу элдэб түхэлэй сэрэгэй-транспортна хэрэгсэлнүүдые патриодууд усадхаһан гү, али гэмтээһэн байна.

ХИЛЫН СААНА ЮҮН БОЛОНОБ?

Бэеэ даанхай байдалтай болобо

ЛОНДОН, октябриин 4. (ТАСС). Африкын шэнэ гүрэн—Лесото королевство мүнөөдэр бии болобо. Һүниин тэг дунда энэ гүрэнэй бэеэ даанхай байдалтай болоһон тушаа Масерада соносхогдоо. Энэ орон дээрэ 98 жэлэй турша соо намилзажа байһан Англиин туг стадион дээрэхи флагштогһоо 20 мянган хүнэй баяр баясхалантай хашхаралдаан доро буулгагдаа. Улаан, сагаан, ногоон болон сэнхир үнгэтэйгөөр үетүүлэн байгуулагдаһан Лесотын туг прожектороор гэрэлтүүлэгдэһэн огторгой өөдэ мандуулагдаа.

Лаосой арадай сүлөөрэлгын армиин ябуулганууд

ХАНОЙ, октябриин 4. (ТАСС). Америкын сэрэгэй союзнигуудай командовани доро ябуулга хэдэг сэрэгүүдые Лаосой патриотическа зэбсэгтэ хүсэнүүд гурба һарын турша соо ехээр гэмтээгээ гээд «Голос Патет-Лао» гэжэ радиогой дамжуулгада үндэһэлэн ВИА агентство мэдээсэнэ.

Лаосой арадай сүлөөрэлгын арми дайшалхы ябуулгануудай үедэ дайсанай 2.290 солдат болон офицерые хүлһөөнь буулгаа. Гадна Америкын 7 самолёт буудуулан унагаагдаа, олон тоото буу зэбсэг, сэрэгэй хэрэгсэлнүүд буляажа абтаа.

Бразилиин шэнэ президент

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО, октябриин 4. (ТАСС). Ороной президентээр урдын сэрэгэй министр маршал Артур Косту Э Силва, вице-президентээр Педро Алейшо гэгшэдые Бразилиин Национальна конгресс мүнөөдэр 295 дуугаар (257 депутат, 38 сенатор) һунгаа.

Шэнэ президент ерэхэ жэлэй мартын 15-да тушаалдаа орохо юм.

Бразилиин демократическа хүдэлөөн (МДБ) гэжэ оппозиционно партиһаа депутадууд дуугаа үгэлгэдэ хабаадаагүй. Конгресста [...]лалта хэгдээ, тиимэһээ прези[...]тые дам һунгахадаа өөрынгөө [...] хүсэлые тэрэ һаадгүйгөөр мэд[...]жэ шадахагүй байна гээд тус п[...]тиин ударидагша Виейра де М[...] мэдүүлээ.

Нютагай радиогой дамжуул[...]най ёһоор Белооризонт горо[...] студентнүүд үйлсэнүүдтэ гара[...] президентын һунгалтые бур[...] шаажа байһанаа элирхэйлэн [...]дүүлээ. Полициинхид демонстр[...]тнуудые намнахадаа 5 хүн[...] арестовалаа.

Алжиртахи уласхоорондын яармаг

АЛЖИР, октябриин 3. (ТАСС). Алжиртахи 3-дахи уласхоорондын яармаг үсэгэлдэр хаагдаа. Энэ хаагдаха үдэртэнь яармагта 60.000 үлүүтэй хүн ороо. Европын, Ази болон Африкын 20 ороной гоё һайхан павильонуудые һүүлшынгээ үдэр хаража байһанаа ниислэлэй болон дүтэ шадарайнь хүн зон ехээр шаналһан байна.

Социалис оронуудай павильонууд яармаг дээрэ угаа ехээр һонирхогдоо. Советскэ Союзай, ГДР-эй, Чехословакиин павильонуудай стендүүдтэ хүн зон [...]дэр сэгнэлтэ үгөө.

Совет станогууд, хүдөө а[...]хын машинанууд, типограф[...] түхеэрэлгэнүүд, инструменты[...] хүнгэн промышленностиин [...] бараан алжирайхидые илан[...] ехээр һонирхуулаа гээд совет[...] павильоной коммерческа дирек[...] мэдүүлээ. СССР-һээ модо, [...] асбест болон бусад эд бараа [...]хэ тушаа совет нэгэдэлнүүдэй [...]лон Алжирай гүрэнэй болон э[...] организацинуудай хоорондо [...] хэдэн хэлсээнүүд яармагай [...] баталагдаа.

Джакартада демонстраци болобо

ПАРИЖ, октябриин 3. (ТАСС). Сэрэгэй засагаархидай хорилто хэһэн болобошье президент Сукарнада эсэргүү таба мянган хүнэй хабаадалгатай демонстраци мүнөөдэр Джакартада болоо. Франс Пресс агентствын корреспондентын Джакартаһаа мэдээсэһэнэй ёһоор демонстрантнуудай олонхинь студентнүүдэй ябуулга хэхэ фронт (КАМИ) гэжэ баруунай үзэл баримталдаг организа[...] гэшүүд юм. Сэрэгүүдэй хүре[...] хаража байһан президентын [...]доной хажууда сугларһан дем[...]странтнууд Сукарнада эсэр[...] уряа лозунгнуудые хашхарал[...] Харуулшадай дундуур сүм[...] орохые һэдэһэн хэдэн студе[...]нүүд солдадуудтай тулалдах[...] шархатаа.

Туһаламжын сэрэгүүд эльгээгдэнэ

ПХЕНЬЯН, октябриин 3. (ТАСС).Урда Корейн «Сагаан морин» гэжэ дивизиин һүүлшын бүлэг частьнууд октябриин 3-да Урда Вьетнам эльгээгдээ гээд Сеулай радиостанци мэдээсэнэ.

Тиимэ болохолоороо, Урда Корейн туһамаршад 20 мянган [...]дат болон офицерһээ ниитэ да[...] бүридэһэн энэ дивизиие У[...] Вьетнам эльгээжэ дүүргэбэ [...]шэ.

ГУБШУУРНУУД БЭЛЭН

— Зай, ажал дүүрэбэл даа. Василий Константинович. Губшуурнуудые тушаажа абахадатнай болохо,—гэжэ губшуур оёдог цехэй эрхилэгшэ Надежда Белоусова загаһа барилгын Гарам пунктын директор Орловто хандана.

— Бэрхэнүүд лэ гээшэт,—гэжэ Орлов үнэн зүрхэнһөө магтан баясана,—үглөөдэр Нарһатаһаа загаһа барилгын талаар техник ерэхэ, тиихэдэнь хэһэн ажалыетнай тушаажа абахабди.

Үглөөдэрынь оёдоһон губшуурнуудые Орлов техник Кугоевскитэй тон нарин нягтаар шалган абажа байгаа һэн. Теэд тус тустаа 600 метр утатай 7 губшуур дандаа «эрхим» сэгнэлтэтэйгээр абтаа.

— Эндэ олохон жэлдэ ажалланабди,—харин цехтэмнай нэгэтэшье голодоһон гаргагдаагүй юм,—гэжэ мастер Александра Головина миһэлзэн хэлэнэ.

— Үгы, таанад бү гомдогты. Бидэ ямараар ажалладагыетнай мэдэнэ ха юмбибди. Эрилтэ ехэтэйгээр шалгажа абахамнай—ёһо ха юм,—гэжэ технигэй хэлэмсээр:

— Алтан лэ гартан байнат даа,—гэжэ Орлов нэмээнэ.

Үнэхөөрөөшье цехэй 7 мастер эршэмтэйгээр, шанартайгаар ажаллажа, үдэрэй даалгабариие холо үлүүлэн дүүргэдэг байгаа. Тэдэнэр Октябриин урда тээхи ажалай вахтада жагсажа, губшуурнуудые заһабарилха даалгабаряа болзорһоонь 10 үдэрөөр урид дүүргэбэ ха юм.

Мүнөө Н. Белоусова, М. Байбородина, А. Головина, Ф. Козлова, П. Иванова, М. Залуцкая болон Н. Орлова гэгшэд цехэйнгээ байрые үбэлдэ бэлдэжэ байна. Ушар юуб гэхэдэ, губшуурнуудые оёхо, заһабарилхаһаа гадна, эдэ нүхэднай губшагдаһан загаһа арилгаха, болбосоруулха байна.

В. БАЙБОРОДИН.

Ярууна.

Редакторай орлог[...]
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефснууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Уд[э], улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. реда[к]тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-3[...], отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышлен[ный] —48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизн[и] —40-49, идеологический —24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-01926. Зак. № 1023.